

HÍRADÓ

XXVIII. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1984. MÁRCIUS 24.

AFGANISZTÁN

Megnövekedett lehetőségek

Érzékeny veszteségek érték az elmúlt hetekben a fegyveres ellenforradalmi csoportokat Afganisztánban. A hadsereg és a népi milícia alakulatai az ország különböző vidékein több tucat fegyveres bandát szétverték, s sok száz ellenforradalmárt megöltek. A sikeres tisztogató akciók nyomán újabb körzetekben alakultak ki a békés építőmunka legalapvetőbb feltételei.

Az Afganisztánban folyó, hadüzenet nélküli háború legutóbbi fejleményei több szempontból is figyelmet érdemelnek. A kormányerők sikerei mindenképp a népi hadsereg fejlesztésére tett nagyarányú erőfeszítések eredményességét igazolják, s jelzik, hogy a harcokban mindinkább a forradalmi erők oldalára megy át a kezdeményezés.

Mindent Kabulban az új irányvonalnak nevezett program kibontakozásával hozták összefüggésbe, amely lényegében a normalizációs folyamat eddiginél dinamikusabb előrelépését tűzi célul a társadalmi, politikai és a gazdasági életben. A demokratikus kormányzat értékelése szerint ugyanis az ország napjainkban a nemzeti demokratikus fejlődés újabb szakaszához érkezett. Mint emlékeztet, az afganisztáni forradalom az elmúlt négy évben súlyos megpróbáltatásokon ment keresztül. Ezeket az esztendőket mégsem kizárólag a megpróbáltatások jellemezték, sokkal inkább az erőgyűjtés, az ország előtt tornyosuló feladatok megoldására való felkészülés. Most a vezető testületek úgy ítélik meg, hogy e „felkészülési szakasz” nagyjából-egészéből lekártnak tekinthető. Legfőképp azért, mert a forradalmi kormányzat türelmes és körültekintő munkával jórészt sikerült bekegyesítenie a terrorisztikus módszerekkel hatalmát gyarapító Amin okozta sebet.

ket, helyreállítania a bizalmat, s ezen az alapon megszilárdítania a párt és a fegyveres erők sorait.

Ezekre az eredményekre támaszkodva a Karmalkormány nem csupán a fegyveres ellenforradalommal szembeni erősebb fellépésre lát lehetőségeket, hanem a demokratikus társadalmi-gazdasági átalakulás elmélyítésére is. Így kerülhetett napirendre például a föld- és vízforgalom felújítása, kiterjesztése, vagy a helyi államhatalmi és népközpontok megerősítése, illetve bizonyos körzetekben: létrehozása. Nagy jelentőségű eredményként értékelhető az is, hogy a kormányzat már helyi választások kiírását fontolgatja.

A körülményeket figyelembe véve, talán ennél is fontosabb a gazdasági helyreállítás meggyorsítására irányuló erőfeszítések fokozása. E téren a kormányzatnak valóban szorongató gondokkal kell szembenéznie. Hiszen a háborús károk becslések szerint meghaladják azt az összeget, amit a demokratikus hatalom beruházásokra fordíthatott az állásíri forradalom győzelmét követően. Ugyanakkor a lerombolt létesítmények újjáépítésére nyilvánvalóan hátráltatja az a körülmény, hogy az Afganisztánra rákényszerített, hadüzenet nélküli háború változatlanul az emberi és anyagi erőforrások jelentős hányadát köti le. A demokratikus rendszer növekvő teherbíró-képességére mi sem utal jobban, mint hogy az afgán gazdaság mindennek ellenére képes volt növekedést produkálni az elmúlt hónapokban.

E jelenségeket persze helytelen lenne gyökeres fordulatként értékelni. De jogos a kabuli kormányzatnak az a megítélése, hogy a legutóbbi fejlemények végén soron egy kedvező irányú folyamat kiszélesedését alapozták meg.

Jól halad a szovjet élelmiszerprogram

A szovjet élelmiszerprogram alakulásáról, a mezőgazdaság teljesítményéről, az ellátásról adott értékelést Pjotr Paszkár, az állami tervbizottság első elnökhelyettese moszkvai, nemzetközi sajtóértekezletén. Emlekezett rá, hogy alig másfél éve, az 1982. májusi plenáriumon fogadták el az élelmiszerprogramot, amely az ország igényeinek legteljesebb kielégítéséig jelölte meg 1990-ig.

Az eltelt rövid idő már hozott eredményeket. Tavaly a mezőgazdasági termelés értéke 133,8 milliárd rubel volt, 5 százalékkal haladta meg az előző évet, jóllehet elmaradt a kitűzött céltől. Az előrelépés forrása teljesen a munkatermelékenység növekedése. Pjotr Paszkár úgy fogalmazott, hogy a gabonatermés nem volt rossz, jelentősen meghaladta az előző évet. Szóba kerültek a külföldi szovjet gabonavásárlások. Mint az állami tervbizottság elnökhelyettese elmondta, a termés természetesen teljes mértékben biztosítja a fogyasztási igények kielégítését; az import a takarmánykészletek, tartalékok készítését szolgálja, de a hosszú távú program egyik fő célja a vásárlások jelentős visszaszorítása.

A nagy erőfeszítéseket jelzi, hogy tavaly — 1982-höz képest — kilencmillió tonnával nőtték a készletek, és ez jó alap az állatállomány biztonságos átteleltetéséhez, az ideiglenes sikeres eléréséhez. Teljesült a burgonya- és zöldség-felvásárlás terve, s ami különösen fontos, kedvező jelek észlelhetők az állattenyésztésben. 1982-höz képest a tej- és a húsfelvásárlás 9 százalékkal, a tojásé és a gyapjúé 4 százalékkal nőtt. Javult a kolhozok és szovhozok gazdálkodása, rentabilitása. Ebben szerepe volt a felvásárlási árak emelésének, a gyengébb szövetkezetek támogatásának. Mint mondta, az eredményeket reálisan mérlegelik, nagy és bonyolult feladatok várnak az agráripari gazdaságra. Az

idén 140,4 milliárd rubel értékű mezőgazdasági termelés elérését tűzték ki célul, s a terv az élelmiszerprogram szellemében a hangsúlyt a hatékonyabb gazdálkodásra teszi. Enélkül ugyanis — a mezőgazdasági dolgozók csökkenő létszámával — nem lehet meggyorsítani a növekedés ütemét.

A tervbizottság elnökhelyettese emlékeztetett rá, hogy jelentős fejlődés ellenére szükség van a fogyasztás szerkezetének alakítására. Elsősorban a hús, a zöldség, a gyümölcs és a tej fogyasztásában van elmaradás a tudományosan megjelölt normáktól. A hiány okai között jelölte meg a lakosság vásárlóerejének, igényeinek növekedését a változatlan élelmiszerárak mellett; a falusi lakosság lélekszámának — így a háztáji termelésnek — a csökkenését; a termelés lelassult ütemét, amelyben a gazdasági mechanizmus gyöngyölgés és a rossz időjárási viszonyok játszottak szerepet. Az elképzelés az, hogy az élelmiszerprogram végére elérnék a húsfogyasztás, és megközelítenék a tej-, a zöldség- és gyümölcsfogyasztás normáját. A program — mint hangsúlyozta — átfogó technikai, gazdasági és szervezési intézkedéseket irányzótt elő, s ezek végrehajtása érezhető hatású. Megemlítette, hogy tekintélyes összeget szánnak a termelés-javítására, a természetvesztések csökkentésére, a falu szociális életének jobbítására.

A közös gazdálkodásnak van elsődleges szerepe, de semmiképpen sem ellentétes vele a háztáji — jelentette ki. Emlegetté továbbá, hogy jóllehet, csökkent a háztáji aránya — 30-ról 25 százalékra — összteljesítményben, de például a burgonyatermés felét, az állattenyésztés 40 százalékát adja, s nagy szerepe van a zöldségtermelésben. Az élelmiszerprogram, a közös gazdálkodás ösztönzésével együtt, a háztáji termelést is serkenteni kívánja.

ZÖLDEK

Átmeneti fegyvernyugvás

Testvérviszály a zöldek sorában. Gyakori témája volt ez az utóbbi hetek híradásainak, elemzéseinek. Pártállástól függetlenül némi kárörömmel, vagy tárgyilagosan írtak a lapok a nyugatnémet környezetvédők torzalkodásairól. Nem sokáig tartott az egyetértés, lehullott az egység álarca — állították a konzervatív orgánusok — s azt is hozzáfűzték: elindult a felbomlás folyamata.

Valóban gondterheltek a zöldek. Tavaly márciusban, amikor bekerültek a szövetségi gyűlésbe, nagy hittel és lelkesedéssel látták munkához. Mint mondták, új szintet visznek a parlamentbe, megbízják a megcsontosodott pártok merev struktúráját, mozgásba hozzák az elrozsdásodott gépezetet. Szavaikat tették követték. Ha környezetvédelemről, korrupciós esetekről, majd legutóbb a Wörner-Kiessling-ügyről tárgyalt a Bundestag, a zöldek hangadók voltak. Követelték a gyanús afférok felderítését, a bűnösök megbüntetését. A napi ügyek mellett erejük jó részét átfogóbb feladatra fordították: radikális rakétaellenességük kifejezésére. Szervezték az ősi nagy békedemonstrációkat, üléstárajtokat, útblokádokat, a több százszázalékos nagygyűléseket. S bár a nukleáris fegyverekkel szembeni ellenérzésük ma is a régi, a telepítés megkezdésével küzdelmük szükségességén a háttérbe szorult. Hangsúlyosabbak lettek a parlamenti mindennapok. Forogni kezdett az órlomalom.

A zöldek — még a Bundestag kapuin kívül — elhatározták, hogy két évenként új embereket váltják fel képviselőiket. El akarták kerülni, hogy a frakció tagjai elszakadjanak választóiktól, a „bázistól”, elkényelmesedjenek. A rotációs rendszer szerint két évenként friss emberek, új elképzelésekkel, kezdeményezésekkel kerülnek a parlamenti padsorokba. Am csakhamar kiderült, hogy a betanulás a képviselői tevékenységbe, a kapcsolatok, az apparátus kiépítése hosszú időt igényel, s mire beírják a befektetett munka, a zöld-megbizottaknak tá-

voznuk kell, hogy a körforgás újra induljon. Ezért többen fessegetni kezdték: talán még sincs szükség az örváltásra.

Különböző politikai nézetek csaptak össze, a képviselők a parlamenti munka részletein vitakoztak. A mindennapos civódások közben érzékeny veszteség érte a zöldeket. Gerd Bastian, a frakció egyik prominens tagja, kenyértörésre vitte a dolgot. Miután feltételeit nem teljesítették, kilépett. A zöldek nemcsak, az bántotta, hogy ezentúl nélkülözniük kell a népszerű extabornokot. Bastian távozása kis létszámú frakciójukat apasztotta, s ha még két képviselőnek eszébe jutna követni a példát, a parlamenti csoport elvesztené létjogosultságát, s így a 7 millió márkás költségvetési támogatást is.

A leginkább azonban az SPD-vel kötendő szövetség osztja meg a zöldeket. A lavinát a Hessenben létrejött szociáldemokrata-zöldek együttműködés indította el. A két párt programja összegyűszíthetetlen, s a zöldek elvesztik arculatukat — jóslják a paktum ellenzői. S úgy folytatják, hogy ugyanez történne — vagyis a zöldek feloldódnának, meg kellene tagadniuk elveiket —, ha esetleg a következő választás után vállalnák szövetségi szinten a közösséget az SPD-vel. Tulajdonképpen a zöldek alapdilemmájáról van szó. Még kezdeti mozdolódásuk, szervezkedésük idején is eltértek a vélemények. Egyesek szerettek volna a parlamenten kívül küzdeni — nem is pártként, hanem laza csoportosulásként —, gazdasági és társadalomformáló programjukat így elfogadtatni. Mások azzal érveltek, hogy a harcnak fórumot kell teremteni, s ez a törvényes fórum a Bundestag.

A Karlsruhéban tartott kongresszus küldöttei elé a frakció nem tudott parlamenti munkájáról közös jelentést vinni. A delegátusok tanácskoztak a felkészülésről a júniusi Európa-parlamenti választásokra, s elvetették az EKG törvényhozó testülete hatáskörének bővítését.

Szovjet-kínai konzultációk

Moszkvában folytatódna a hosszabb szünet után, 1982 őszén felújított szovjet-kínai politikai megbeszélések, amelyek az államközi kapcsolatok normalizálását szolgálják. Ezeket felváltva Pekingben és Moszkvában tartják, s Leonid Iljics, a szovjet, valamint Csien Csi-csen, a kínai kormány Moszkvába érkezett különmegbízottja ezúttal már negyedik alkalommal találkozik egymással.

A megbeszélések mindaddig zárt ajtók mögött folytak. A

róluk kiadott hivatalos közlemények meglehetősen szűkszavúak voltak.

A másfél éve újrakezdett tárgyalásokkal párhuzamosan már eddig is több pozitív változás következett be a több mint tíz éven át feszült szovjet-kínai viszonyban.

A Szovjetunió a maga részéről — mint ezt legutóbb Konsztantyin Csernyenko, az SZKP KB főtitkára leszögezte — következetes híve a rendezésnek.

A japán szocialisták sürgetik a katonai kiadások csökkentését

A Reagan-kormányzat meg akarja bontani az amerikai-szovjet katonai egyensúlyt, főleg megerősítésre törekszik — jelentette ki sajtóértekezletén Isibasi Maszasi, a Japán Szocialista Párt elnöke. Hangsúlyozta: a párt nem osztja az állítólagos szovjet fenyegetéssel kapcsolatos nézeteket. A szovjet „veszélyről” terjesztett washingtoni állítások kritikátlan elfogadásával a Nakaszono-kormány igazolni próbálja a gyorsított ütemű japán fegyverkezést — mutatott rá. Isibasi felszólított a katonai kiadások világméretű csökkentésére, s az így felszabaduló erő-

szegekből a fejlődő országok megsegítésére. Hangsúlyozta, hogy ez jelentős mértékben elősegítené a kelet-nyugati kapcsolatok javítását is.

A JSZP külpolitikai tevékenységével foglalkozva Isibasi rámutatott arra, hogy a párt hatalomra jutása esetén minden országgal baráti kapcsolatok fenntartására törekedne.

Hasznosnak nevezte tavaly szeptemberi megválasztását követő pekingi, majd későbbi moszkvai látogatást, és bejelentette, hogy a japán szocialisták politikájának megértése céljából április elején az Egyesült Államokba utazik.

AZ ELMŰLT HÉT

BRÜSSZELBEN A KÖZÖS PIACI CSÜCSÉRTEKEZLETEN a résztvevők Nagy-Britannia hozzájárulására vártak a megállapodás létrejöttéhez. Thatcher brit miniszterelnök azonban hajthatatlannak mutatkozott a költségvetési hozzájárulások ügyében. London ugyanis hosszabb ideje kifogásolja már, hogy nagyobb mértékben járul hozzá a kiadásokhoz, mint amennyire a bevételéből részesedik. A gazdasági közösség jelenlegi elnöki tisztségét betöltő Franciaország újabb kompromisszumos módosítást terjesztett elő, hogy elháríthassák az EGK-t fenyegető pénzügyi csődöt, amennyiben Nagy-Britannia kifogásai miatt Athénhoz hasonlóan ezúttal is elmaradna a megegyezés.

VÁRAKOZÁS ELŐZTE MEG A SVÁJCI LAUSANNEBAN a libanoni nemzeti megbékélési értekezlet ülését. A hírügynökségek előzetesen ugyanis olyan értesüléseket szereztek, hogy a konferenciának immár a nyolcadik napján végre megszületik a záródokumentum. A derűlátást azonban megkérdőjelezték az újabb hírek, miszerint nem sikerült elsimítani a nézeteltéréseket.

Bejárta hírmagyarazók a libanoni ellenzék egységét ért súlyos csapásnak tartják a maronita keresztény Frangie volt köztársasági elnök döntését, hogy kilép a tavaly júliusban létrehozott Nemzeti Megmentési Frontból. A bejelentés a lausanne-i konferencia hangzott el, s így közvetlenül hatott a tanácskozás menetének az alakulására. Frangie tulajdonképpen most visszatér korábbi álláspontjához. Mint a maronita burzsoázia képviselője, annak idején alapítója volt a jobboldali pártszövetségnek. Konfliktusba került azonban a falangista párttal, s ez a feszültség egészen a vérbosszúig éleződött. Ezek az előzmények azonban érthetően nem befolyásolják azt a tényt, hogy Frangie következetesen védelmezi a maronita kiváltságokat. Most, Lausanne-ban éppen emiatt szakított a jelek szerint csupán ideiglenesnek tekintett szövetségeseivel, a Nemzeti Megmentési Frontjában együttműködő azon ellenzék erőkké, amelyek szembe szegültek Amin Gemajel politikájával. Frangie hevesen ellenezte a hagyományos felekezeti struktúra megbolygatását, így a maronita államfő hatalmának a korlátozását a szunita mohamedán miniszterelnök hatáskörének tervezett bővítésével.

A KÖZÉP-AMERIKAI FESZULTSEG ismét kiéleződött. A hónapok óta Washington által szorgalmazott salvadori választások biztosításának az ürügyével hondurasi és amerikai katonai egységeket összpontosítottak a határ mentén. A salvadori oldalon ugyanis ezek a körzetek hagyományosan a felszabadítási erők bázisállásainak számítanak. Folytatódik a kormányhadsereg nagyszabású offenzívája Morazan és San Miguel megyében, nyilvánvalóan ugyancsak azzal a céllal, hogy megelőzzék a gerillaerők akcióit a választások alkalmából.

A hondurasi területről támadó nicaraguai ellenforradalmi szervezet bejelentette, hogy általános offenzívát indított. Nem állnak még rendelkezésre pontos jelentések, ám a Tanjognak Mexikóvárosból kelteztett jelentése tudni véli, hogy a támadásban mintegy hétezer ellenforradalmár vesz részt, s az offenzíva célja tartós híd-főútlások kialakítása nicaraguai területen. A managual kormányzótanács a közelmúltban fordult a világ kormányaihoz, segítségüket kérve a feltételezett külső támadás megelőzésére, illetve megakadályozására. A sandinista vezetés ugyanis attól tart, hogy Honduras háborút provokál, amely ürügyet szolgáltatna az Egyesült Államoknak a katonai beavatkozásra.

HAVANNÁBAN KÖZÖS KÖZLEMÉNYT ADTAK ki, Dos Santos angolai és Fidel Castro kubai államfő tárgyalásairól.

A közlemény szerint az angolai kormány folyamatosan, részletesen tájékoztatta a kubai kormányt azokról a tanácskozásokról, amelyeket a Dél-afrikai Köztársasággal és az Egyesült Államokkal folytatott. Ezek során Angola alapelvei fenntartásával, azt kívánva elérni, hogy tárgyalások megoldást találjanak az évek óta húzóódó konfliktusra, és olyan feltételeket teremtsenek, amelyek között a lehető leghamarább megvalósítható a Biztonsági Tanács 435. számú határozata és vele Namíbia függetlensége.

A KÖZLEMÉNY RÉSZLETESEN FOGLALKOZIK az Angolában állomásozó kubai csapatok kivonásának feltételeivel. A két ország kormánya újlag elítélte az Egyesült Államoknak és a Dél-afrikai Köztársaságnak azt az irányvonalát, amely összekapcsolja Namíbia függetlenségét a kubai csapatok Angolából való kivonásával. Akkor fogják kezdeményezni a kubai katonai kontingens fokozatos visszavonását — hangsúlyoz a közlemény —, ha érvényt szereznek az alábbi feltételeknek: 1. A dél-afrikai csapatok egyoldalú visszavonása Angola déli részéről. 2. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1978-as, 435. számú határozatának szigorú végrehajtása, Namíbia függetlenségének megvalósítása, a dél-afrikai csapatok teljes kivonása az országból, mivel azok törvénytelenül tartják megszállva a délnyugat-afrikai területet.

ELENGEDHETLEN FELTÉTEL AZ IS, hogy — a Dos Santos elnök által tavaly augusztusban megfogalmazott angolai álláspontnak megfelelően — a Dél-afrikai Köztársaság, az Egyesült Államok és szövetségesei ezen túl ne nyújtsanak segítséget sem az UNITA-nak, sem más angolai ellenforradalmi szervezeteknek.

A két kormány a közös közleményben leszögezi, hogy szolidárisak a namíbiai és a dél-afrikai nép harcával, amelyet törvényes képviselője, a délnyugat-afrikai népi szervezet (SWAPO), illetve az Afrikai Nemzeti Kongresszus (ANC) vezetésével vív a faji megkülönböztetést alkalmazó dél-afrikai rendszer ellen.

Jellemek a volán mellett

Bilkei Pál közlekedésszociológust kérdelem: Hány túlontúl agresszív benzindúvá, önjelölt Lauda, vezetőre alkalmatlan autós található útjainkon?

— A hivatásosok körében különböző teszvizsgálatokkal mérjük: ki az, aki mentalitása miatt nem vehet részt és vére menő társasjátékban, a forgalomban. Az úrvetetőknél ilyen megmérések nincsenek. Ebből a szempontból, érzésem szerint 15-20 százalékuk lehet alkalmatlan.

— És, ha valaki szeretné önmagát erről az oldalról is megismerni? Van erre lehetőség?

— Ahogy én tudom, nincsen. Az NSZK-ban azt csinálják, hogy a vezetés során gyűjtött különböző hibapontokat egy központi adatbankban tárolják. Egy bizonyos határ után az autóst továbbképzésre utasítják. Ha a kritikus pontértéket újra eléri, a jogosítványát be is vonhatják. Nálunk is elkelne ilyesmi.

— Egyáltalán, óvatosabbak vagyunk baleseteket követően?

— A tapasztalat szerint igen. Tengerentúli vizsgálata: a korábban súlyos balesetet szenvedők 5-10 százaléka többé nem ül volánhoz. A többség ugyan vállalja, de jóval szorogóbb, mint annak előtte. És bizony gyakori, hogy ugyanolyan típusú baleset részese lesz ismét. A sokkhatás a másokkal megtörtént baj után is kísért.

— Női vagy férfiközben van jobb helyen a koromány?

— Nincs különbség, bár statisztikai tény: a hölgyek kevesebb balesetet okoznak. Óvatosabbak, megértőbbek

társaik irányában. Különösen az antiszociális magatartásra utaló gyorsajtás, elsőbbség meg nem adása ritka nálunk. Az alkalmatlanság és az életkor összefüggése? Nos, 55 év fölött már nagyon megfontolandó, hogy valaki vezetni tanuljon.

— A gyalogosnak nincs választása...

— Bizony nincs. És itt bajok vannak. A tavalyi baleseti statisztika azt mutatja: mintha az autósok jobban ügyelnének a gyalogosokra, mint ők saját magukra. Valamiféle hamis mítosza alakult ki a zebra-nak. Hogy az mindentől megvéd, bármikor ráléphetünk, nyugodtan. Föllazult a fegyelmünk. Egyébként azok a gyalogosok, akik valamilyen formában belülről ismerik az autójármű-vezetést, kevesebb alkalommal szenvednek balesetet.

— Autóra termett a magyar? Közlekedési kultúránk?

— Mások a vezetési szokások egy déli és egy északi országban. Mi középen vagyunk. Ami a közlekedési kultúrát illeti, ilyen külön aligha létezik. Cseppben a tenger: általános társadalmi kultúránk tükröződik ebben. Vegyük csak az ittas vezetést. Ez a rákfenéje közlekedésünknek. Az ivási szokásokat kellene megváltoztatni, s akkor az utakra is kevesebb részeg kerülne. Kétségtelen: nálunk nincs nagy múltja a motorizációnak. Most a második generáció ült a volánhoz. Bízhatunk benne, lesz javulás, legkésőbb akkor, ha azok a gyerekek vezetnek majd, akik most még a hátsó ülésen ülnek.

Új parkok a fővárosban

Közeledik a tavasz, a Fővárosi Kertészeti Vállalat szerezte. Budapest zöldterülete idén megközelítőleg 76 hektárral bővül.

Új park épül többek között a bekásmenyéri és a kispesti lakótelepen, valamint a Boráros téren, s az Árpád-híd pesti és budai hídfőjénél. A Gellérthegy a vízművek egy hektárnyi területet átadott a kertészeknek, s a kábeltelep után végre a városmajori templom környéke is kiszőlhet. Fákát, cserjéket és virágokat ültetnek majd a Duna-korzó Vigadó tér és Petőfi-híd közötti szakaszára is.

A budapesti kertészek a fasorok pótlására ezer fenyőt és kétezer más fát ültetnek ki. Április első napjaiban már 18 ezer árvácska, 10 ezer kankalin és ezer muskátli díszíti majd a parkokat, te-

reket. A huszonöt díszkutat és szökőkutat is kitisztítják. Több mint nyolcvan játszótér épült tavaly óta, főleg a lakótelepi gyerekek örömeire. A városligeti, vermezői, Köztársaság téri, városmajori és a hajógyári szigeti játszótereken április 4-e után igazolvány vagy bérlet ellenében játékot is lehet kölcsönözni.

A Főkert munkaerőgondjait enyhíti, hogy negyvenhektárnyi park gondozását szerződésbe adták 280 vállalkozónak. Tavaly hét gazdasági munkaközösség alakult a vállalatnál, idén még tíz csatlakozott hozzájuk, s a favágástól a kertépítésig mindenre vállalkoznak. Meglehet, a Főkert így akár Budapest határain kívül is vállalt majd megbízást. Továbbra is támogatják a kerületi lakóközösségek társadalmi munkáját.

Mephisto után a Jób lázadása?

Ismét magyar film az Oscar-díjra jelölték között! Gyöngyössy Imre—Kabay Barna Jób lázadása című alkotása — az amerikai filmakadémia javaslatára — az öt legjobb, nem angol nyelvű külföldi film közé került, s így eséllyel pályázhat az Oscar-díjra. Az alkotók jelenleg a nyugat-berlini filmfesztiválon tartózkodnak, s így Lovasi József, a MAFILM igazgatóhelyettese válaszolt a kérdésekre.

— Már a jelölés is nagy elismerés az alkotóknak és a nemzeti filmgyártásnak egyaránt. Szabó István Mephistójának tavalyelőtti sikereit megelőzően ugyancsak Szabó István Bizalom című filmje volt az öt jelölt között. Korábban Makk Károly két filmje, a Szerlem és a Macskajáték, még korábban Fábry Zoltán Pál utcai fiúk című alkotása szerepelt az aspiránsok között. Tavaly pedig Gothár Péter Megáll az idő című filmjét jelölték.

— Mi jár a díjjal?
— „Csak” egy szobrocskát kapnak az alkotók; az Oscar nem pénzdíj! A filmszakma legrangosabb elismerése. Kétségtelen, ez azzal is jár, hogy a filmet többen nézik meg, a díjazott keresettebb lesz.

— Hogyan kerülnek a filmek az öt jelölt közé?

— A szakemberek járják a fesztiválokat, információkat gyűjtenek a filmekről. Készül egy bő lista, és az ajánlott filmeket több lépcsőben levetítik az amerikai filmakadémia mintegy három ezer fős tagságának, akik többségi szavazással jutattják a filmeket az öt közé.

— Van-e befolyása egy-egy országnak a jelölésre?

— Szó sincs benevezésről vagy valami hasonlóról, bár az kétségtelen, hogy elsősorban azon országok alkotásai vannak szem előtt, amelyek a különböző fesztiválokon már sikeresen szerepeltek. Természetesen, hogy egy ilyen ország filmjeire jobban odafigyelnek a szakemberek.

— Milyen kategóriákban ítélnek oda a díjat?

— A legjobb amerikai, a legjobb külföldi és a legjobb angol nyelvű külföldi film kap díjat, valamint a művészek — rendezők, színészek —, de akár a filmkészítésben részt vevő vagy filmtechnikát gyártó cég is. Így aztán egy film nyolc Oscar-t is elvihet.

Röplap a magyarországi nemzetiségek jogairól

(1919 április)

A naptárban egy hét különbséggel követi egymást a két ünnep, ám az egyik 1848 márciusa, a XIX. századi magyarság öntudata ébredésének nagyszerű időszaka, e másik márciusi ünnep pedig a XX. századi szociális földrengés magyarországi dübörgése: a Tanácsköztársaság 133 napja.

Miként képzelték a Tanácsköztársaság vezetői egy, napjainkig eleven, sebeket, indulatokat fakasztó kérdés megoldását, erről ad hiteles képet e dokumentum.

Világ proletárijai, egyesüljétek!

Magyarország — föderaliztikus Tanácsköztársaság!

A Magyar Tanácsköztársaság nem ismer nemzetiségi kérdést. Nemzetiségi kérdés — Gyalázatos elnyomás, embertelen üldözés, erőszakoskodás, korlátozott csúnya emlékei idézi föl ez a szó. A nemzetiség valami alárendelt, valami másodrendű, gyűlölt, lenézett embercsoport volt, amelynek kevesebb jog jár. Nemzetiségi politika — Ez meg azt jelentette: hogyan és miképpen kell ezeket a kiközösített, pestises embereket vackukba szoritani, hogy lélegzethez se jussanak.

A Magyar Tanácsköztársaság mindennemű elnyomást meg akar szüntetni, és meg fog szüntetni. Rövid néhány nap alatt gigászi munkájával megszüntette a szegények elnyomását, a munkás elnyomását. Most arra készül, hogy megszüntesse a nem magyar nyelvűeknek (ahogy régen mondták: nemzetiségeknek) háttérbe szorítását és elnyomását.

Meg akarja szüntetni azért, mert mindennemű elnyomást helytelennek és jogtalanak tart, de meg azért is, mert a nemzetiségi elnyomás tulajdonképpen proletárok elnyomása, mert a nemzetiségi elnyomást is legjobban a proletár sanyli meg. Proletárok elnyomásához semmiféle leplezett vagy leplezetlen formában hozzá nem járulhatunk. Mert nekünk csak egy ellen-ségünk van: a kizsákmányoló tökések, a lebzselő földesur.

Újabb szolgáltatás autósoknak

Erősíteni szeretné a Magyar Autóklub klub jellegét — közölte sajtótájékoztatóján Balogh Tibor főtitkár. Elmondta egyebek között, hogy a korábbi időszakhoz képest lényegesen élénkebb lett a klubélet, hiszen hazánkban 27 szervezetben országsszerte 332 ezer autós veszi igénybe szolgáltatásainkat. Minden megyében legalább egy műszaki állomás segítségét kérhetik az autósok, s annak ellenére, hogy anyagi lehetőségük korlátozott, az országúti segélyszolgálat hálózatát is bővítették.

Közölte, hogy egyelőre az autókлуб nem emeli tagsági díját, annak ellenére, hogy a költségek, kiadások növekednek. Ezért törekedniük kell más területeken a gazdaságosság fokozására. Több mint tízmillió forintot költenek a segélyszolgálatra, az ebből származó bevétel alig haladja meg az egymillió forintot.

Az úgynevezett nemzetiségi kérdésnek megoldása nagyon egyszerű. Az idegennyelvű lakosokat nem tekintjük nemzetiségeknek, és a „kérdés” — nem létezik többé. Csak egy kérdés vár még megoldásra: a nyelvhasználat. Az anyanyelvük különbözőségét nem tudjuk, de nem is akarjuk megszüntetni. A lakosság többnyelvűsége azonban a kommunista államban sokkal kevesebb nehézséget okoz, mint a régi közigazgatás bürokratikusság szervezete mellett. Ha mindenki szabadon használhatja nyelvét — amint ezt a Forradalmi Kormányzatnacs egyik legutóbbi rendelete már ki is mondotta —, még csak arról kell gondoskodni, hogy az állam szervei ott, ahol a lakosság többnyelvű, a lakosság bármilyen nyelvű részével tudjanak érintkezni. Ezen túl nincsenek többé nehézségek, nem lesznek panaszok, s az átkos nemzetiségi súrlódások nyomtalanul eltűnnek.

A Magyar Tanácsköztársaság azt akarja, hogy az ország különböző nyelvű lakossága egyenlően hű legyen hozzá. Teljesen szakít az elnyomási rendszerrel, és a nem magyar anyanyelvű népek képviselőivel együtt óhajta megtárgyalni Magyarország föderaliztikus alkotmányának részleteit. A Tanácsköztársaság föl fogja hívni a nem magyar anyanyelvű népeket, hogy válasszák meg tanácsaikat. Ezekkel a tanácsokkal egyetértésben fogja az ország alkotmányát megállapítani a Tanácsok Országos Gyűlése.

Idei új szolgáltatása a Magyar Autóklubnak — s ez jól példázza a klubjellegre való fokozottabb törekvést —, hogy a külföldi úton bajba jutott, szuper-hitellevéllel rendelkező turista sérült, elromlott, mozgásképtelen járművét ingyen hazaszállítja. Külföldön mind több lehetőséget teremt a klub arra, hogy a szabadságukat határainkon túl töltsék olcsóbb szállásokhoz juthassanak. Így például tavaly Bécs közelében, alig húsz kilométerre a városközponttól, 15 lakókocsit telepítettek, ebben az esztendőben pedig 31-et helyeznek el, nemcsak Ausztriában, hanem az NSZK-ban és Olaszország különböző kempingjeiben is.

Magyarország kis településein több mint száz miniállomást üzemeltetnek, az idén Berettyóújfalun, Nyíregyházán, Szentesen, Mosonmagyaróváron és Szentgotthárdon hoznak létre ilyeneket.

Meghirdeti-e az OTP az ígért lakásokat?

Idén bevezetett rendelkezés, hogy az OTP által épített lakások tíz százalékát a lejárt — vagyis öt évnél régebben kötött — ifjúsági takarékbetétek tulajdonosai között kell feosztani, felét az OTP szabadkeretéből, felét a tanácsok keretéből előteremtve. Hogyan hajtják végre ezt a rendelkezést? Az OTP lakásértékesítési osztályának munkatársa, Kovács Zoltánné kérdésünkre a következőket mondta el:

— Korai lenne még erre válaszolni, mert az OTP és a tanácsok még csak most egyeztetik idej lakáselosztási terveiket. Valószínű azonban, hogy a megyei OTP-igazgatóságok rövidesen meghirdetik az ifjúsági takarékbetétesek számára a lakásokat. Itt is a verseny érvényesül, vagyis amelyik betéttulajdonos nagyobb összegű készpénzt ajánl föl, az nyeri el a lakást. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a teljes vételár kifizetésével adjuk el a meghirdetett OTP-lakásokat. Természetesen, ha az ifjúsági takarékbetétesek között ilyen jelentkező nem akad is, köztük kell elosztani a pályázatba bevont lakásokat. Itt mindenesetre szűkebb körben folynak a licitálások. A fővárosban sincs még kiírva az ifjúsági takarékbetétesek számára lakás, és egyelőre nem is lesz, mert az OTP szabadkeretéből sok vállalat, intézmény kap lakást, pontosabban vevőkijelölési jogot. Reméljük, a vállalatok által kijelölt lakók között lesznek ifjúsági takarékbetéttulajdonosok is.

Városkép — bódékkal

A pavilonpártiak és a bódé-ellenzők között dúló harc újabb fejleményéről adhatunk hírt. A közelmúltban a Hazafias Népront várospolitikai és környezetvédelmi munkabizottságának együttes ülésén hangzott el: a közcélú zöld területek használatáról szóló tizenegyes éves tanácsi rendelet módosításával azt szeretnénk elérni, hogy a városkép az ediginél rendezettebb, tisztább legyen. Ugyanitt beszéltek arról is, hogy a közterületek használatáért fizetendő díjat emelik, és bár a Fővárosi Tanácsnak tetemes bevétele származik e díjakból, jó hír: ha az árusítópavilonok akadályozzák a közlekedést, netán csúnyák, inkább az engedélyt fogják megtagadni.

A módosító javaslat módosításként tartalmazza: a városképileg védett területeken hat négyzetméternél, egyebütt húsz négyzetméternél nagyobb pavilonok ne épülhessenek. A forgalmasabb csomópontokon egyébként sincs már egy talpalatnyi hely sem, ezért olyan területeket kell előnyben részesíteni, ahol a különféle üzletek javítják a szolgáltatások színvonalát, (Tulajdonképpen az eladónak vagy a szolgáltatónak is az az érdeke, hogy ellátatlan területet kapjon.)

Javultak az oktatás feltételei

A gondok ellenére általában javultak a nevelő-oktató munka feltételei — ez derül ki az idei tanév statisztikai összefoglalójából, melyet a napokban készített el a Művelődési Minisztérium tudomány-szervezési és informatikai intézete.

A 3—6 év közöttiek 87 százaléka, 455 ezer gyerek jár óvodába. Arányuk a tavalyihoz viszonyítva 2,8 százalékkal magasabb, de számuk az óvodás korúak csökkenése miatt 11 ezerrrel kevesebb. Az óvodák helyeinek száma az idei tanévre 4 és fél ezerrel nőtt, s ennek következtében — valamint a kevesebb gyermek miatt — mérséklődött a zsúfoltság: a helykihasználtság 114 százalékról 110 százalékra, a gyermekcsoportok átlagos létszáma pedig 29-ről 28-ra csökkent. A gyermekek 92,7 százaléka tanácsi fenntartású óvodába jár, a többiek pedig üzemibe, vállalatba. Az országban 4842 óvoda működik, többségük egész napos foglalkozást nyújt. Az utóbbi egy évben 52 új óvodát építettek. Az idén 2,3 százalékkal több az óvónő, mint a múlt évben; számuk meghaladja a 32 és fél ezret, csaknem kétharmaduk felsőfokú képzettséggel rendelkezik, a képesítést nélküliek száma pedig 5,6-ról 4,9 százalékra csökkent.

Négy szemközt

Szabó Sándorral

Amikor belép a Madách Színház színésztársalgójába, nyomban körülveszik kollégái. Még a kávéját is megkeverik, a torma sörrel is elébe tárlják a pultról. S nagyokat nevetve hallgatják sztorijait, fanyar humorral spékelt megjegyzéseit.

— Látja, igazi otthonom lett ez a társulat! — mondja Szabó Sándor. — A Vigszínház? S korábban a Nemzeti? Szép emlékek... Csakhát azóta, hogy először a közönség elé léptem — idestova fél évszázada — sok minden megváltozott a hazai színházművészetben. Mi még a klasszikusokon nőttünk fel, és sajátítottuk el a pályát, a szakmát, a hivatás műhelytitkait. Volt, hogy ugyanaznap délelőtt, délután és este játszottam a Tragédia Adámját, három színházban, két különböző rendezésben. És százas száriában Brutust, Rómeót, Don Carlost. Manapság — lehet, hogy ez az én szubjektív véleményem — a klasszikusokat csupán „kötelező feladatnak” tekintik, pedig ez a modern színjátszás alapja.

Mint mondták, a jövőben elsősorban az új lakótelepeken és az épülő metró vonalán, kizárólag egységes telepítési, építészeti terv alapján készült üzletek elhelyezése kívánatos. Sokan azt is panaszkodtak a fórumon, hogy a kereskedők csak az üzlet felállításával törődnek, a közműbekerítések utáni nyomok eltüntetésében nem vesznek részt, és a pavilonok környékét sem tartják rendben.

A jogszabálytervezet a roncskocsik tárolását is meg akarja oldani: főútvonalakon egyáltalán nem tarthatók, másutt pedig a már rendszámukat sem viselő, hónapokig gazdátlanul álló gépkocsikra közterület-foglalási engedélyt kell kérni.

A közterület mindenkié, és mint ilyen, féltő, hogy senkié. Sok minden tilos már e helyeken, így például büntetik az alkoholfogyasztást vagy a személtelést. Legalább ilyen környezetcsúfító lehet egy-egy pavilonnak nevezett bódé is. Am ezek hovatovább a főváros képéhez tartoznak már. Nem a rendeletek teremtenek majd rendet a közterületeken, mint ahogy nemcsak a bódék és az autóbroncsok csúfítják azt. A gondosabb tervezés és engedélyezés mindenesetre javíthat az összképen.

kent. Az óvónők több mint fele, 53,8 százaléka 30 évesnél fiatalabb.

Az általános iskolák tanulójának létszáma mintegy 26 ezerrel nőtt, így csaknem eléri az 1 millió 270 ezret. Az idén az általános iskola 8. osztályát 16 éves korig a gyermekek 92,5 százaléka, 14 éves korig pedig 83,7 százaléka végzi el.

Az egy csoportra jutó átlagos tanulói létszám 26,9. Összesített osztályban a tanulók 1,8 százaléka tanul. Napközis ellátásban a tavalyinál 25 ezerrel többen részesülnek, az 1—8 osztályos diákok 2,7 százaléka. Étekezést 39 ezerrel többen kapnak; iskolai étkezésben az általános iskolások 52,8 százaléka részesül. Osztálytermi célra 1261 teremmel többlet használnak, mint tavaly. A szükségtantermek aránya az előző évi 8,9 százalékról 8,6 százalékra mérséklődött. Az általános iskolában tanító pedagógusok száma 83,3 ezer, 2700-zal több, mint 1982—83-ban. A növekedés ellenére még mindig 2451 pedagógus hiányzik, 1305 iskolából. A munkaviszonyban levő általános iskolai pedagógusok 4 százaléka képesítés nélküli, a helyettesítőként alkalmazottakkal együtt pedig a nevelők 7 százaléka nem rendelkezik pedagógiai képesítéssel.

— Rég nem láttuk új szerepben!

— Nem panaszkodhatok! Nem vagyok megbánva! Hosszú ideje játszom az „Is-ten, császár, paraszt”-ban és az „Alkonyi dal”-ban, mégis úgy érzem: pocskolom, mert pocskoltatják az energiámat. Egy kihagyott év — új feladatok nélkül — ötnék-hatnak is tűnik az én koromban.

— Vannak még szerepálmái?

— Hát... Tudnék „sügni” a direktoromnak! Körülöttem nyüzsög az élet, forog az új színházat kereső kollégáim ringlispilje, s ahogy hallom: az új évadra meglepően sokan próbálnak színházcsere segítségével elégedetlenségükből reményt csiholni. En már nem tartozom közéjük...

— Mivel tölti szabad idejét?

— Gondozom a kertemet. Van egy kis telkem Akaraty-tványán, sok-sok gyümölcsfával. Már alig várom, hogy mehessek nyezni, permetezni, mint afféle balatoni farmer.

AZ ÜZÉRKEDÉSRŐL

A nehezede gazdasági feltételek a mi viszonyaink között is éreztetik hatásukat. Az állampolgár ezt elsősorban a jövedelmek minimális emelkedésében vagy változatlanságában, illetve az árak emelkedésében érzékeli. Érthető tehát, ha mind érzékenyebben reagálnak az emberek minden olyan lépésre, amely a pénztárcájukat érinti. Különösen érzékeny időszak például a karácsony, a húsvét, amikor mindenki örömet akar szerezni szeretteinek. Hiába nyilatkozott például a kereskedelem, hogy lesz elegendő LEGO-játék, azok polcain nem voltak fellelhetők, ugyanakkor megjelentek a maszek trafikosoknál, persze jóval drágábban. Egy-egy trafikos „ügyessége” jól jövedelmezett. De vajon szabályos-e az ilyen közbenső kereskedelem?

Nézünk egy másik esetet. Valaki ajánlatot tesz egy szövetkezetnek, hogy szőlőveszszőket szállítana nagy tételben. Az illető több helyen öszszesvásárolja a szőlőveszszőket, majd felárral értékesíti, s így anélkül, hogy munkát fektetett volna ebbe az „üzleti vállalkozásba”, rövid időn belül 100 000 Ft haszonhoz jut. Vajon ez az ügyeskedés kiállja a törvényesség próbáját?

A Btk szerint az követ el üzérkedést, aki — jogosulatlanul kereskedelmi tevékenységet folytat, vagy vállalkozást tart fenn, — áruval gazdaságilag indokolatlan közbenső kereskedést üz, vagy azzal árdragításra alkalmas más módon üzérkedik. (Büntetés két évig terjedő szabadságvesztés.)

A jogosulatlan kereskedelmi tevékenység azt jelenti, hogy személyre szóló kereskedelmi jogositvány vagy engedély nélkül végez valaki ilyen tevékenységet. Például valaki más — iparjogositvánnyal rendelkező személy — neve alatt végez ilyen munkát. A magánkereskedő tevékenysége sem korlátlan, még ha az engedély a legnagyobb rendben is van. Azokat ugyanis meghatározott árucikkekre adják meg, tehát az üzletkörébe nem tartozó árucikkeknek nincs helye az üzletben, azokat nem árúszíthatja.

Nem jogosulatlan viszont a tevékenység, ha az más, például az elhalt személy iparjogositványán alapul. Így például a magánkereskedő halála esetén a kereskedést újabb igazolvány nélkül, jogosultan folytathatja az özvegy vagy az életárs.

A jogosulatlan vállalkozás fenntartása keresetszerűen folytatott termékellátást, vagy gazdasági jellegű szolgáltatást jelent, amelyben a vállalkozás fenntartója nyereségben, díjban részesül, ugyanakkor a munkát részére rendszeresen, vagy túlnyomóan végző személyek munkabérben részesülnek. Lényegében tehát az ilyen vállalkozással más munkájának a kizsákmányolása valósul meg. A vállalkozó adja a tőkét, dolgoztat, beszebbeli a haszon nagy részét, s az általa foglalkoztatottaknak bért fizet. Ebből az isméről kiindulva nem lehet ilyen vállalkozás az, amely túlnyomórészt saját munkán alapul. Például a családtagok segítségével valaki a földjén megtermelt zöldséget értékesíti. Ha a saját munkával végzett áru-termeléshez, szolgáltatáshoz engedély szükséges, s azzal az illető nem rendelkezik, akkor beszélünk kontárkodásról. Az üzérkedés — idegen munka hiányában — nem állapítható meg ebben az esetben.

Aki valamilyen tevékenység végzésére engedéllyel rendelkezik, az viszont elkövetheti az üzérkedést, éppen azzal, hogy tevékenységi körét túllépi, azaz más terméket is előállít vagy értékesít, mint amire engedélyt kapott.

Az üzérkedés büncselekményi tényállásának másik fordulata az áruval gazdaságilag indokolatlan közbenső kereskedés.

A bevezetőben említett szőlőveszsző beszerzése ilyen indokolatlan kereskedés. A felhasználó megvásárolhatta volna a veszszőket az „élelmes vállalkozó” helyett, magától a termelőtől is. A közvetítő közbelépésével az áru értéke nem növekedett, azon semmiféle változtatás nem történt, csupán z ára emelkedett meg, az a kalmi kereskedő hasznára. Hogy a kereskedés indokolt-e, azt a piaci viszonyok, a forgalomba kerülő áru mennyisé-

ge határozza meg. Például, ha valamilyen hiánycikkből kevés van forgalomban — azaz biztosan elkel —, teljesen felesleges, hogy azt mások viszonteladás céljára felvásárolják. Ennek egyetlen célja lehet csak ilyen esetben: a haszonszerzés, munka nélkül. Ha a kereskedő ezekből a hiánycikkekből kisebb mennyiséget vásárol annak érdekében, hogy a törsvásárlókat megtartsa, illetve a választékot bővítse, már megingt más a helyzet. Az áru útja a termelőtől a fogyasztóig általában a következő módon zajlik le: termelő—nagykereskedő—kiskereskedő—fogyasztó. Ha ennél hosszabb utat tesz meg az áru, az általában indokolatlan közbenső kereskedésnek számít. Sőt, néha ez az út is túl hosszú, azaz indokolatlan. Például az östermelő az őszibarackot kiviszi a piacra, s ott árulja, valaki továbbadja céllal megveszi, s magasabb árértéket árulja.

Végezetül egy általános megfogalmazású tényállást is tartalmaz a Btk: az áruval árdragításra alkalmas, más módon való üzérkedést. A jogszabály ezzel a megfogalmazással a nyereszkesítő, munka nélküli jövedelemszerzési elkövetési módokat kívánta büntetni (amelyek tehát az előző tényállásokat nem merítik ki), alkalmasak azonban arra,

hogy az áru árát indokolatlanul drágítsák. Így például valamilyen érdekes sportesemény vagy popkoncert jegyeit valaki felvásárolja azzal a céllal, hogy továbbadja, s ezt a tevékenységét meg is kezdi. A jegyzér lehet, hogy még soha nem próbálkozott ilyen jövedelemszerzéssel, mégis a felvásárlás (az említett céllal) s az eladás megkezdése az üzérkedés megvalósítását jelenti.

A jegyzér tevékenysége alkalmas arra, hogy a kereslet—kínálat összhangját megbontsa, s az árakat emelje.

(A teljesség kedvéért említjük meg, hogy a jegypénztáros, ha a jegyért magasabb árát kér, árdragításért felel, mert a kötelezően megállapított árnál magasabbat kér.)

Az üzérkedés elemel fellelhetők egyébként a külföldről behozott és szabályszerűen vámkezelte áruk esetében is, ha az alkalmas a belföldi árak felhajtására. Például hiánycikket behoznak külföldről, s a bizományiban értékesítve, a belföldi árat indokolatlanul elterítik a kialakult árszinttől. (Valaki például egy keresett számítógéptípust 10 000 Ft-ért külföldön megvásárol, s azt a bizományi 80 000 Ft-ért megveszi.) A vám megfizetése önmagában még nem jelenti azt, hogy az állam lemondott a felelősségre vonásról, ha egyébként a büncselekmény törvényi tényállását a cselekmény kimeríti.

Az üzérkedésnek vannak minősített esetei is, amikor a büntetés már öt évig terjedő szabadságvesztés is lehet, így, ha az üzérkedést

— üzletszerűen,

— bünszövetségben,

Az őszinteség helyénvaló

Török László zalaegerszegi olvasónk a *Heti Híradó*ból értesült arról, hogy sajtókonferencia volt a rádióban, ahol az Igazságügyi Minisztérium vezetői válaszoltak az újságírók kérdéseire. Ennek során a büntetésvégrehajtás országos parancsnoka az egyik megyei lap munkatársának kérdésére elmondta: sajnos még ma is sok vállalatnál előítélettel vannak a szabadulók iránt. Mindennek tompítására vagy elenyésztésére több vállallattal érvényes az a szerződés, amely szerint a cégek fogadják a szabadulót.

Olvasónk annak rendje módja szerint levelet írt az egyik Zala megyei vállalatnak — amelynek nincs ilyen szerződése —, és leírta előéletét, s azt, hogy őszintén szeretne megváltozni. Zárkatársai már előre kinevezték ezen őszinteségéért, sajnos joggal. A válasz elutasító volt, holott a vállalat előtte és utána is változatlanul hirdet-

te: felvételre keres embereket.

Kérése az, hogy közöljük azon vállalatok névsorát, amelyek szívesen, előítélet nélkül fogadják szabadulókat. Erre, mármint a felsorolásra még visszatérünk az elkövetkezendő hetekben, de most olvasónkat megnyugtadjuk. Még mindig jobb, ha előre tudja, hogy mit várhat, mintha hamis illúziókba ringatná magát. Főleg bizonyos vidékeken, így tudomásunk szerint az említett megyében is, általában nem munkaerőhiány, hanem inkább fölösleg van. Így a vállalat, noha hirdet, „válogat”, s ez érthető.

Pontosabban: jellemző. Még akkor is, ha a szabadulók foglalkoztatása jogszabály szerint kötelessége a munkáltatónak, ha nincs kizáró ok. De mi történt volna akkor, ha eltitkolja előéletét? A felvételkor kiderült volna és a kifogások ekkor is teret kaptak volna. Tehát nem az őszinteségében van a hiba...

Kell-e jóváhagyás a tartási szerződéshez?

Eltartási szerződést akar kötni egy házaspár. Idős aszszony tartását vállalnák, aki ennek fejében lehetővé tenné, hogy háromszobás tanácsi bérlakásba máris beköltözzenek. Azt kérdezik, kell-e ehhez valamely szerv jóváhagyása, s ha igen, hová kell fordulniuk?

A tartási szerződést írásban kell megkötni. Érvényességének feltétele, hogy azt az eltartott állandó lakóhelye szerint illetékes tanács vb igazgatási osztálya (szakigazgatási szerve) jóváhagyja. Az igazgatási osztály jóváhagyás előtt megvizsgálja, hogy a szerződés megfelelő-e a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseinek, vagyis az eltartó képes-e a tartásra; a körülmények alkalmasak-e az eltartó és az eltartott együttélésére.

Az igazgatási osztály a határozatát 30 napon belül hozza meg. Jóváhagyásnak számít az is, ha az illetékes szerv a szerződés bemutatásától számított 60 napon belül nem nyilatkozik. Ha a tanács a szerződés jóváhagyását megtagadja, a határozat ellen annak kézbesítésétől számított 15 napon belül fellebbezés lehet. Az igazgatási osztály a szerződés teljesítését a helyszínen rendszeresen ellenőrzi, az esetleges vitás kérdések rendezését elősegíti.

— jelentős mennyiségű vagy értékű áruval,

— a devizagazdálkodás megsértésével, csempészettel vagy vámorgazdasággal összefüggésben,

— gazdálkodó szervezet szabályszerű működésével álcázva követik el.

A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a büncselekmény a népgazdaságnak hátrányt okoz.

Az áru értékének az üzérkedés minősítésénél, s természetesen a büntetésnél is meghatározó szerepe van. Ugyanaz a cselekmény (elkövetési magatartás) az áru értékétől függően lehet szabálysértés, az üzérkedés alapesete, vagy minősített esete. Például ha a cselekményt csekély mennyiségű vagy értékű áruval követik el, jogosulatlan kereskedés szabálysértése valósul meg. Általában a 20 000 Ft-ot meg nem haladó értékű áruval folytatott jogosulatlan kereskedés tekinthető csekélyebb értékre elkövetettnek. Ez az érékhatár azonban nem abszolút, azaz ha a jogosulatlan kereskedelmi tevékenység gazdaságilag indokolatlan közbenső kereskedés, vagy árdragításra alkalmas más módon üzérkedés, adott helyen és időben alkalmas a kereslet—kínálat egyensúlyának megbontására. Ez már jelentős mérvű árumozgást jelent, tehát akkor is büncselekmény valósul meg (szabálysértés helyett), ha az áru értéke a 20 000 Ft-ot nem haladja meg. A hiánycikkek, keresett termékek nagyobb mérvű felvásárlása tehát a súlyosabban minősülő büncselekményi kategóriába tartozik.

A jelentős mértékű áruval történt elkövetés minősített eset. Ezt 100 000 Ft-ot meghaladó értékű áru esetén állapítják meg. (Az áru értékét kiskereskedelmi áron veszik számításba.)

Aki jogosulatlan kereskedelmi tevékenységet folytat, vagy vállalkozást tart fenn, az értelemszerűen nem egy alkalommal valósít meg üzérkedésnek minősülő cselekményt. A tényállásba tehát a többszöri elkövetés beletartozik. Az üzérkedés üzletszerű elkövetését (mint minősített esetet) logikusan csak akkor lehet megállapítani, ha az elkövetés gazdaságilag indokolatlan kereskedéssel (pl. a szőlőveszsző többszöri vagy rendszeres felárral történő továbbadása), vagy árdragításra alkalmas más módon történik (pl. a jegyzér többször is, vagy rendszeresen haszonszerzésre törekszik a jegyek drágább eladása révén). Utalunk arra, hogy

üzletszerűen az követi el a büncselekményt, aki hasonló büncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Nem szükséges tehát az üzletszerűség megállapításához minden esetben az, hogy ugyanaz a büncselekmény, üzérkedés valósuljon meg.

Elegendő, ha az egyik üzérkedés, a másik pedig ahhoz hasonló más büncselekmény. Mi lehet ez a más büncselekmény? Nyilvánvalóan olyan cselekmény, amelyekben közös, a szocialista gazdálkodás rendjének a megsértése, amelyet egváni haszonszerzési cél vezet. Így egymással hasonló jellegűek az üzérkedés a pénzkölcsönzéssel elkövetett üzérkedés, az árdragítás, a devizagazdálkodás megsértése, a csempészet és a vámorgazdaság.

Végezetül meg kell említeni, hogy az üzérkedés új változata a pénzkölcsönzéssel elkövetett üzérkedés. Aki rendszeresen pénzkölcsönzéssel foglalkozik, azt általában nem emberbaráti szándék vezeti, hanem a haszonszerzés. Lényegében itt egy bankszerű tevékenységről van szó, amelyre jogosultsága nincs valakinek, mégis folytatja, jövedelemszerzés érdekében. (A baráti kölcsön nem minősül ilyennek, hiszen általában ingyenes, nem rendszeres, s a haszonszerzési célzat is hiányzik.) Az üzletszerű pénzkölcsönzést a Btk három évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni.

Dr. L. Gy.

Család nélkül

Az erdő mindig is értékes volt. Nemcsak a fáit, hanem vadjai, vadgyümölcssei, gombái stb. Talán az aranykorban lehetett szabadon vadászni, akkor, amikor annyi volt az erdő, hogy senki sem tudta, s nem is akarta tudni, hogy valójában kié is. Senki és mindenki! De amióta szervezett társadalomban élnek az emberek, az erdő szabad használatára mindig tilos volt.

Régen a birtokosok vigyáztak az erdő kincseire, azért, mert minden az övék volt, negyven éve pedig, mint közösségi tulajdont védik az orvvadászoktól, akik komoly károkat okoznak a tervszerű és tudatos vadvédelemnek, hiszen mindig a legszebb vadakat lövik ki, ejtik csapdába, nem azokat, amelyek gyengék, satnyítják az állományt.

Ugyanez vonatkozik az erdő fáira is, hiszen az erdészek tudják, hogy az erdő él, s aki ezt az életet megszakítja, az komoly bünt követ el, hiszen hazánkban nagyon kevés az erdő, s ami van, arra vigyázni kell. Nem is igen alkalmazzák nálunk a tarvágot, amikor egy-egy területet letarolnak, hanem csak ritkítanak, azaz csak a vágásra érett fákat döntik ki, s dolgozzák fel, hogy bútort, ház stb. legyen belőlük.

Nem véletlen tehát, hogy az erdészek ugyanúgy vigyázzák a fákat, mint a vadállományt, s aki arra vetemedik, hogy orvul lopjon, az előbb vagy utóbb számíthat a büntetésre is.

Mind ezek fényében talán jobban érthető, hogy Illés Mihály miért került be a börtönbe, az általa csekélynek érzett három szekér fáért... Mert lehet ugyan, hogy a három stráfkocsi fá értéke nem nagyon nagy, de az erdőben okozott kárért megérdemli a hat hónap börtönt. Persze, mint általában a kisebb értékű lopások esetében, ő is, mint sokan mások, hajlamosak kicsinyíteni a büncselekményüket, holott nem is arról van szó, hogy értékes-e avagy nem, hanem magáról a tényről, arról, hogy az erdő nem az övé...

Tréfás kedvében volt Debrecenben is, ahol beszéltem vele, mert mint mondta, nem egy, hanem három szekér fát vitt, de csak azert, mert az ember saját magát nem csapja be!

Pedig most nem helyénvaló a tréfa, mert igenis saját magát csapta be, hiszen az tény, hogy börtönben van, s amikor elkezdte lopkodni az értékes fákat, akkor egyáltalán nem számolt azzal, hogy ez lesz a vége. Ő is, mint a legtöbb tolvaj stb. azt hiszi, más „lebukhat”, de ő nem! És ez a tévedés úgy látszik örökéletű, hiszen számtalan nemzedék élt ebben a hitben, s mindig ráfizetett. Nincs ez másképp most sem.

Nehogy valaki azt higgye, hogy Illés Mihály a múlt év december 8-án tüzeltre kellett a fa. Persze, ez sem menten cselekményét, de legalább magyarázná... De erről szó sincs, ugyanis ez már a harmadik büncselekménye, s mindig lopásról volt szó, csupán azért, hogy a szomjúságát oltsa.

Ez a szomjúság, úgy látszik olthatatlan, mert immár több évtizede tart. Ennek „köszönheti”, hogy a családi élete tönkrement, hiszen huszonhárom évi házasság után elégette meg a felesége azt a tarthatatlan helyzetet, hogy férje minden keresetét az itálra, azaz a kocsmába megy. A kocsmárosok meggazdagodtak rajta, míg a gyerekek, meg a család sínylődött. Nem arról van szó, hogy éheztek, hanem arról, hogy nem bírtak ötről hatra menni, vagyis míg a falu többi lakosa gyarapodott, addig ők csak tengődtek.

A feleségben volt annyi önállóság, hogy meguntta ezt a helyzetet, s változtatott a maga és a gyermekei sorsán. Úgy, hogy még a szülőfalut is otthagya, s teljesen új életet kezdett. A főváros környékén telepedett le, ezáltal a valaha egészséges család kettészakadt. Illés Mihály nem nagyon törte magát, hogy láthassa gyerekeit. Mióta elváltak — és ez 1979-ben volt —, azóta egyszer sem látta gyermekeit.

A fia, aki most húszéves és katona, s a lánya, aki tizenegy éves — apa nélkül nőtt fel. A fia még bizonyára emlékszik az apjára, de a lánya, csak alig látta.

Mind ez jelzi azt is, hogy az annyszor átkozott itálról szóló történetek nem mesék, hanem valóságos tények. S ezeket nem figyelembe venni annyi, mintha homokba duznánk a fejünket.

Bizonyára Illés Mihály is számtalanszor megbánta már, hogy itál helyett nem a családját választotta. És azt is, hogy az utóbbi években egyre jobban és egyre többet nézett a pohár fenekére. Amellett, hogy ez veszélyes szórakozás, nagyon költséges is. Nem elég ehhez a havi fizetés, főleg ha az illető nem jeleskedik a munkahelelyén, hanem előbb-utóbb betársul ide a bűnözés is.

Nem akarok itt adatokat idézni, hogy a büncselekmények hány százalékát követik el ittas állapotban. Elég annyi, hogy ez az irányzat egyre csak növekedik. Nagyon sok olyan ember van bent a bv. intézetekben, mint Illés Mihály, aki ha nem adja a fejét itálra, soha nem látta volna meg belülről a börtönt.

Mindazoknak, akik ilyen életutat jártak, illetve járnak be, érdemes lenne megszívlelni, hogy előbb-utóbb el kell számolniuk magukkal, hogy miként is sáfárkodtak éveikkel, mert amíg — viszonylag — fiatal az ember, könnyen felmenti magát, mondván, van időm és erőm, s akármikor változtathatok a sorsomon. Am, eljön egy pillanat, amikor ez a szándék már nem lesz több és más, csak illúzió és önáltatás.

Ezekkel pedig nem sokra megy az ember. Sok esetben hangzik el a család ellen az a vád, az elítéltek vagy szabadultak részéről, hogy nem segítenek! De az már keveseknek jut az eszébe, hogy ők mit tettek a családjukért addig, amíg be nem jöttek a bv. intézetekbe. Pedig csak így lenne egyensúlyban a mérleg!

Itt van például Illés Mihály esete, aki egvszertlen belerördött abba, hogy gyermekei nélküle nőnek fel! Ma még — úgy érzi — nincs szüksége rájuk, de mi lesz 15-20 év múlva? Vajon hogyan támogatják majd apjukat elesettségében, öregségében? Amikor nekik lett volna szükségük rá, egyszerűen nem vett róluk tudomást! Mennyivel könnyebb lenne a gyerekeknek is, meg az apjuknak is, ha értelmesen rendeznék az életüket. Ha már nem állítható vissza a házasság, de a gyerekek erről nem tehetnek miért nőnek fel akkor mégis apa nélkül!?

Jó lenne, ha Illés Mihály kevesebbet tréfálkozna, ugyanis úgy látszik, hogy nemcsak a büncselekményét veszi könnyedén, hanem az életét is, beleértve a gyerekei sorsát. Hogy úgy mondjam, ideje lenne, ha negyvennyolc éves léte re nem gondolkodna úgy, mint egy húszéves.

A. J.

Főzőkanáltól az evőkanálig

Nemrégiben írtunk az ízelelőskörről. A téma érthetően nagy visszhangot váltott ki az érintettek körében, olyannyira, hogy sokhelyütt zárkaközösségek vitatták meg a benne foglaltakat. Abban az írásban, s a mostaniban is egyértelműen leszögeztük, hogy nem egyéni kedvtelések, egyéni sérelmek orvoslását tűztük ki célul, hanem, hogy úgy mondjuk, az étkezést gondoltuk végig praktikus szempontokból.

Szemünk előtt tartottuk azt az ismert tény, hogy számos olyan ember akad, aki miután valamilyen sérelmet dédelget magában, s nem tud máshat, mint az étkezésbe belekötni, ezt olyannyira túlzásba viszi, hogy maga sem tudja, végül mi az, ami izgatja, amin változtatni akar... Nos, nem az ilyen jelenségek miatt írtunk az ízelelőskörről, annak felelőseiről, valamint az ízek zsákutcájáról.

Anélkül, hogy a mindentudó bölcs szerepében tetszelegnénk, csupán azt hangsúlyoztuk, hogy a mai megnehezedett gazdasági helyzetben sokkal jobban gazdálkodhatnánk a rendelkezésünkre álló nyersanyagokkal. Ahogy egyik politikusunk kijelentette: a krumplileves legyen krumplileves, se több, se kevesebb. Magyarán az, ami a neve. S ebből ráismerjenek, ne kelljen cédelát mellékelni hozzá, amelyben megmagyarázzák, hogy ez krumplileves.

Nos, előző írásaink idején is tisztában voltunk vele, hogy mint minden az életben, ez sem csak szándék kérdése, hanem kellene hozzá személyi és tárgyi feltételek, s ezek megléte esetén, szervezéssel összhangba kell őket hozni.

Vagyis a beszerzéstől kezdve az ételkészítéstől át a főzésig újra át kell gondolni és tervezni az egészet. Az egy percig nem vitás, hogy "senki sem akar tudatosan rosszul dolgozni! De az is tény, hogy itt egy különleges réteg van, s ezt mindnyájunknak figyelembe kell vennie.

Hogy mindenki jól járjon, sok dolognak egybe kell esnie. Hiába tervezzük meg például, hogy milyen nyersanyagokat veszünk, ha a nagykereskedelmi vállalatnál nem lehet kapni azt a cikket, amit akarunk! Mert ilyen is van, s ha ez megtörténik, akkor nincs mese, át kell tervezni mindazt, amit gondoltunk.

De amit megveszünk, mondjuk szükségéből és kényszerűségből, azt még fel lehet dolgozni úgy, hogy mindenki örömmel fogyaszta. Ehhez kell az ételkészítők képzelte és igyekezete. Itt is, mint mindenütt, szakítani kell a sablonokkal, új és más utakat kell keresni, s elismerem, hogy ehhez több idő és több munka kell. De megéri.

Ezáltal elkerüljük az úgynevezett kettős bosszúságokat. Mert nem szabad elfeledkezni arról a tényről, hogy a sajtó, s az elektronikus hírközlőeszközök naponta magyarázzák, értelmezik az ország helyzetét, fő hangsúlyt az élet

minden területén a minőségre és a takarékosagra helyezvén, és mit látnak az emberek? Azt, hogy esetenként a moslék ugyanannyi, mint a megfőzött étel, vagyis csaknem érintetlenül vándorol az étel a sertések elé... És ez az igazi luxus! Amit egyáltalán nem engedhetünk meg magunknak. Ezt el lehet és el kell kerülni.

Az írások szelleméből kiderül, hogy nem egyéni, nem önös célt tűztünk magunk elé, itt egyszerűen közösségi — végső soron népgazdasági — célról és érdekről van szó.

Említettük azt is, hogy az öntevékeny szervezet tagjai jobban befolyhatnának az ételkészítésbe. Persze, nem arra gondolunk, hogy csak megmutassák nekik, hanem arra, hogy ők maguk csinálják, adjanak ötleteket, törjék rajta a fejüket, vagyis az újfajta szemlélet és az értelem kerekedik felül a megszokott sablonokon.

A. J.

DEBRECEN

Célszerű együttműködés

Az ötnapos munkahét bevezetésével és általánossá válásával az intézetekben a szabad idő kulturált eltöltése az elítéltek nevelésének egyik központi kérdésévé vált. Az intézeteknek és a nevelési szolgálatnak oda kell figyelnie minden apró lehetőségre, kezdeményezni kell az új lehetőségeket, szervezni a programokat. Az olyan közművelődési programok a legserényesebbek, amelyek a szabad időnek a nevelési célokkal egybeeső eltöltését teszik lehetővé, de elsősorban a közművelődést szolgálják. Fel kell kelteni az elítéltek érdeklődését a különböző programok iránt, irányítani, segíteni kell az elítélteket a szabad idő értelmes, hasznos eltöltésének megtanulásában.

A Debreceni Bv. Intézetben néhány éve rendszeresen fellépnek különböző irodalmi színpadok, előadóművészek. Ezek a rendezvények rendkívül népszerűek, sikerük sokáig beszédtema a zárkákban. Az idén még színvonalasabbá, szervezettebbé akarjuk tenni ezt a tevékenységünket. Törtük a fejünket, miként lehetne olcsón, szinte ingyen — mert ez sem elhanyagolható szempont — színvonalas programokat szervezni. Így jutottunk el az együttműködési megállapodás gondolatáig, amely a Debreceni Bv. Intézet, valamint a Kőlcsey Művelődési Központ között jött létre.

Az év végéig érvényes megállapodás értelmében a Kőlcsey Művelődési Központ lehetővé teszi, hogy az intézet rendszeresen és díjtalanul használja a szemléltető eszközöket és a filmtár anyagát, illetve igénybe vegyen egyéb szolgáltatásokat is (oktatási segédanyagok, kisfilmek, ismeretterjesztő filmek, diák, kazetták stb.).

Más alkalommal a művelődési központ irodalmi, illetve zenei előadást szervez az intézetben.

Más alkalommal rendhagyó irodalmi órát tart előadóművészek bevonásával.

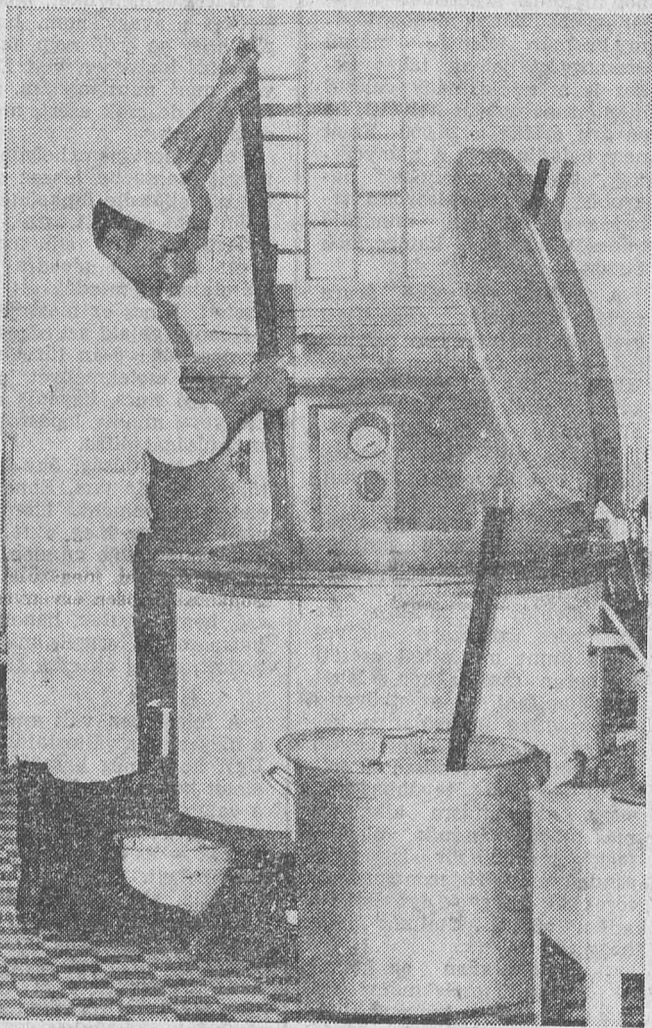
Kísérletet tesz továbbá 1-2 szakkör, tanfolyam beindítására a Bv. intézetben. (Például bórdiszműves, képzőművészeti szakkör.)

Hasonló céllal kötöttünk együttműködési megállapodást a Debreceni Városi Könyvtárral is azért, hogy az olvasást népszerűsítsük, illetve a kulturális programokat színesebbé tegyük.

A Debreceni Városi Könyvtár azzal segíti az intézeti nevelők munkáját, hogy idén 4 kulturális rendezvényt szervez az intézet részére díjtalanul, mégpedig 2 író-olvasó találkót, s 2 műsoros könyvismertetést.

Ezzel szemben az intézet mindkét megállapodásban vállalja, hogy előzetes egyeztetés alapján segítséget nyújt nagyobb anyagmozgatási munkálatokban.

T. S. nevelő

Két kép a stúdióról

Az első felvétel a könyvtárban levő stúdiószarokról készült. A rendszeres magnó- és lemezhallgatás mellett itt állítják össze a hozzáértők azokat a műsorszámokat, amelyeket a második képen látható vezetékis rádióhálózaton keresztül sugároznak a zárkákba.

Igaz, az Intézetben csak „alkalmi” műsorok készülnek, hiszen a stúdió napi hatórás sugárzási idejét zömében a Kossuth és a Petőfi rádió műsora, valamint a Központi Stúdió anyaga tölti ki, de marad lehetőség bőven arra, hogy hétvégén a helyben készült műsorokat is bejuttassák, hiszen ilyenkor a stúdió nyolctíz órán át működik.

Rádiójátékok, irodalmi adaptációk sugárzására is lehetőség nyílik, mert a Kőlcsey Művelődési Ház hanganyagtárából ilyen műsorokat is kapnak.

Immáron „jubileumához” érkezik a debreceni intézeti vezetékis rádió, hiszen három éve, hogy vasárnap délelőttönként rendszeresen jelentkezik a humorral és zenei anyaggal átszótt „VASÁRNAPI KAVALKÁD” című műsor, amit szívesen hallgatnak a zárkákban.

F. J.

„Új élet”

H. G. veszprémi olvasónk szokatlan kéréssel fordult hozzánk: szeretné, ha a lap hasábjain amolyan portré jelenne meg róla. Az ok: tavaly október 24-én szabadult, tele reményekkel, bizva az új életben. Társat is talált, s átmenetileg úgy érezte: van keresnivalója a „rendes emberek” között. De amint a levél ténye bizonyítja: sajnos, az új élet nem sikerült, ismét bűncselekményt követett el. Úgy érzi, esete olyannyira tanulságos, hogy érdemes másokkal is közölni.

Nos, kérését igyekszünk majd teljesíteni, s a legközelebbi veszprémi utunkon feltétlenül megkeressük.

Azt is kérdezi, hogyan készülnek az ilyen cikkek, amelyek egy-egy ember életéről, bűncselekményeiről szólnak. Erre röviden lehet válaszolni: leülünk négyszemközt a riport-alannyal, és elbeszélgetünk. Ő mesél, mi kérdezzünk és jegyezzük fel. Aztán a „felvett anyagot” dolgozzuk fel, természetesen hozzáadva a magunk véleményét, benyomásait. Ennek során, sajnos, sűrűn kapunk negatív példákat a hönőhajtott, de meg nem valósult „új élet” buktatóiról. Kevésbé szépen kifejezve: a visszaesés okairól.

S bizony másoknál is „magyarázat” az újabb bűncselekmény elkövetésére valakinek az elvesztése, illetve a lelki törés. Amikor ilyen jellegű írókat közlünk, mindig abban reménykedünk, hogy akik olvassák, nem esnek hasonló hibába, azaz a más kárán tanulnak. Ezért is örülnék a jelentkezésének.

— f —

ASSZONYSORS

6

Az őrmesternő ettől kezdve esténként kiengedett az őrsobához. Takarítottam. Ő kézimunkázott az asztalnál. Közben szüntelenül terveztem a jövőmet. Most fogom igazán megbecsülni a szabadságot... Még élhetek, csak negyvenéves vagyok... majd rendbe jövök... és újra csinos leszek. Velem lesz a két lányom és az az áldott jó férjem...

Két műszakban dolgoztunk a varrodában, reggel hattól kettőtől és kettőtől este tízig. Ezen a napon a délelőtti műszakban dolgoztam. Tíz óra körül bejött az őrmesternő és örömmel mondta: „Zalakarosiné, az összes hoimijával menjen az őrparancsnoki irodába. Kegyelmet kapott. Szabadul.”

Szerettem volna a nyakába ugrani, azonban a két kezemet a szívemre tettem, hogy ki ne ugorjon örömeiben. Szaladtam a raktárba, leadni a „kincstári” holmikat, s helyette megkaptam a sajátomat. Két férfi volt a raktárban, mindketten fiatal emberek. Jól megnéztek, ki az, aki ilyen boldog. Oka van rá, szabadul. Tetőtől taipig végig-

mérték. A hajam közé ősz szájak vegyültek, de bársonynadrágomban, fekete pulóveremben jól mutathattam. Az egyik megjegyezte: „No, maguknál még a képek is leeseznek a falról ma éjszaka”.

Repültem volna haza, de nem ment simán. A letéteket kezelő főtörzsőrmesternő Pesten volt, hivatalos ügyben. Karórám, jegygyűrűm, láncom, pénzem ott volt nála, a kulcsait is magával vitte. Pesten lakott, aznap nem is jött viszont. Este hét óra körül a nevelőtiszt hivatott. Igen, ma már szabadulhattam volna, de holnap reggel még a „vendégek” maradok.

Kiürítettek egy kis zárkát, egyedül, ébren töltöttem az éjszakát. Most a boldogságtól nem tudtam aludni. Az őrnagyra gondoltam. Ha mindenképpen ilyen volna... Szívőből kívántam, hogy nagyon boldog legyen... És olyan magas pozíciót érjen el, hogy ezekre ügyében dönthessen ilyen igazságosan, humánusan... Többet adott ő nekem, mint a szabadságomat — az előbbutóbb megjött volna —, visszaadta a hitemet az emberek-

ben, bizalmamat az igazságszolgáltatásban.

Reggel, ahogy a szolgálat megkezdődött, felhívták a férjemet, hogy jöjjen elem taxival a kelenföldi pályaudvarra. En már nem tudtam várni, csak nyissák ki a kaput, hadd legyek végre a börtönön kívül.

A vonat egy óra alatt ért Budapestre. Kelenföldön boidogan ölelkeztünk össze a férjemmel. Egész úton a kezemet simogatta. Nem tudtunk szólni, csak könnyesen mosolyogtunk.

Egy bölcs magyar közmondás szerint az idő a legjobb kurzuslő. Az idő múlásával lassan hegedtek a sebeim, s nagy elszántsággal, fiatalos erővel kezdtem rendezgetni otthoni dolgaimat. A műhelyt fel kellett számolni. Már csak annyit jövedelmezett, hogy a fenntartási költségeket, az adókat és Banna Endréék munkabéréit fedezte. Férjemre nem lehetett számítani. Betegsége teljesen levette a lábáról, erőtlenné vált, tévona lett, határozatlansága kínos méreteket öltött. A napi üveg bor tartotta benne a lelket. Ha idejében túladok a műhelyem, talán másképp alakult volna, de anyagi helyzetünkön ezzel lehetetlen volt változtatni.

Ibolya negyedéves lett a Színművészeti Főiskolán. A „Májusi szerelem” című filmben szép szerepet és jó

kritikákat kapott. És — mert ez az élet rendje — készülhetett az anyaszerepre is: férjhez ment Kormonai Róberthez, kitarító udvarlójához, a focistához.

Hogyan is írtam? Az idő behegeszti a sebeket? Való igaz. De fel is tépi, új sebeket szaggat. Aggódtam Béla egyre rosszabbodó egészségi állapota miatt, és egy új gond is beárnyékolta a homlokomat. Mancóka viselkedése nem tetszett nekem. Nem, igazán nem vagyok maradi. Tudom, hogy a mai lányok korán kezdik a szexuális életet, ami gyakran kapcsolódik az alkoholhoz, nem beszéve a nikotin mértéktelen élvezetéről. Nem, nem a szüzességért aggódtam, mint ahogy tudtam, hogy Ibolyának már évek óta viszonya volt Róberttel. Örültem volna, ha rendes fiúja van, hozzáilló, akivel szeretl: egymást és remélhetőleg házasság lesz a kapcsolatukból. De Mancókának nem volt ilyen fiúja. Mindig más és más fiatal emberek jártak fel hozzánk. Mancóka lehetetlenül viselkedett velük. Frivol magatartása, közönséges beszédmódora idegen volt a családban. A fiúkkal erőmba volt, és olyan fölényes, mint egy régi uradalmi isóban a bűreséssel. Ezzel szemben egyre drágább, egyre finomabb holmikat hordott. Ruhák, cipők, táskák, piperecikkek, amerikai cigaretták, külföldi italok. Ivott is. Sőt, ha egyedül volt, akkor is. Mindezekre

persze nem futotta a családi kasszából. Ha megkérdeztem, hogy honnan van, nevetve felelt: „termett a földem...”

Egy alkalommal ökölbe szorult a kezem: az utcán Klabuzai Tihamérral láttam. Mancóka elfordult. Azt gondolta talán, ha ő nem néz rám, én sem látom meg őt? De Klabuzai leemelte a kalapját, mélyen meghajolt és gúnyosan a szemem közé nevetett. Sértette az önérdemet, hogy ilyen silány, jellemetlen férfival látom együtt, aki ezeken túlmenően még a családunkat is tönkretette.

Úgy ütem ki magamból a gondolatokat, ahogy az ördögöt ütök a tömjénfüsttel, nehogy kombinálghassak ket-tejük kapcsolatáról és összefüggésbe hozzam Mancóka drága holmijait Klabuzai ez-resével, gyűlölködő bosszúál-lásával...

Azt sem tudtam, hogy miért indultam el hazulról, de ahogy megláttam őket, zavaromban visszafordultam. Idegesen ke-restem a táskámban a lakás-kulcsot. Dühömben kapkolt-tam, lihegtem a méregtől, de a kulcs nem került elő. Végül csöngettem. Most már nem halogathattam semmit. A gyű-lött Klabuzai nemcsak onnem, a családunkat, de Mancókát is tönkreteszi. Balsejtelmeim nem voltak alaptalanok. Mancóka rossz úton jár, beszéltek a férfiemmel, ő vesse latba apai tekintélyét. Újra csönget-tem. Miért nem nyit ajtót Bú-

BERNÁTKÚT

Hasznos emberek — okos gépek

Gép az ember szolgálatában

Sokáig kopogunk, mire nyílik a kis üzem ajtaja. A hosszúságú csarnokban serény munka folyik: csiszolnak, vágják, sorjáznak, amolyan igazi vasipari ténykedés látható. Mint megtudjuk, az itt dolgozók a Magyar Optikai Műveknek gyártanak bér munkában különböző fémmatricsákat. Emitt az ismert fürdőszobai mérleg fémrészét csiszolják, másutt az órák — kerek, lábbon álló ébresztőórák — hátlapját és számlapját készítik el, szinte teljesen, hogy az anyavállalatnál már csak magát az óraszerkezetet szerelik bele, illetve ott kapja meg tetszetős külső formáját.

Sajtolás, vágás, csiszolás, sok-sok gép, ügyes szerkezetek, amelyek ha nem is automaták, de rendkívüli módon

könnyítik a rajtuk dolgozók munkáját. Egy mozdulattal felkerül a munkadarab, még egy mozdulat és a gép elvégzi a szükséges műveletet. Monoton, figyelmet igénylő, de mégis ülőmunka.

Odébb már keményebben oda kell állni, a csiszoló soron bizony szükség van a fizikai erőre, hogy a fémfelület olyan sima legyen, mint a tükör.

A MOM munkát irányító szakembere némi büszkeséggel mutatja, hogy mit tudnak az okos gépek. Aztán megjegygyez valamit, amire fölkapjuk a fejünket. Több testi fogyatékos is dolgozik itt, ezért az említett gépeket rendre át kell alakítani, az egyes ember képességeinek megfelelően. De megéri, hiszen így teljes értékű munkát végezhetnek.

Nézem a fiatalembert: születése óta félkarú, és valóban nehézség nélkül tudja kezelni a gépet, adagolni a munkadarabokat. Külön kis terembe érkezünk, itt „újítják” fel a csiszolókorongokat. Megszólítom a ténykedő fiatalembert, de nem válaszol, nem is válaszolhat. Nem hall és nem is tud beszélni. Kísérőnk tolmácsolása után kiderül — vajon mi lehet a bűncselekménye? —, hogy gépkocsit lopott, ezért kapott négy hónapot. Sajnos, már visszaeső. A képzeletbeli szalag végén ül a meős, ókomoly beteg, csak könnyű

Szükség van a fizikai erőre

munkát végezhet. És a meőzítés itt az.

Nem tudom, kitől származott az ötlet, hogy ilyen bér munkát vállaljanak a bernátkúti elítéltek? Nem tudom, kinek jutott eszébe, hogy a testileg nem teljesen ép embereket itt foglalkoztassák, de megemelem a képzeletbeli kalapom előtte. Hiszen az önmagában hátrány, beilleszkedési gondokat okoz, ha valaki testi

A fiatalember siketnéma

fogyatékos vagy megrokkant beteg. Ez még nyomatékosabban jelentkezik, ha az illető bűncselekményt követ el. És akkor éppen a börtönben megkísérlik, amit ezek az emberek joggal el is várhatnak, hogy képességeiket hasznosítsák, értelmes és hasznos hozó munkát végezzenek.

Eszembe jut, amit a MOM szakembere mondott: „Ami itt történik, az mindenkinek jó. Ezeket az embereket másutt nem lehetne foglalkoztatni, ugyanakkor az általuk végzett munka fontos és a cégnek is hasznos hoz. Erre mondják: kölcsönösen előnyös üzlet.

Tudom, az olvasó arra is kíváncsi, milyenek a keresetek. Nos, a korábban elmondottakat tökéletesen igazolják az adatok. Átlagosan ezer forint tiszta keresetük marad a tartási költség levonása után. Ha más nem, ez teljes bizonyíték, hogy megállják a helyüket e hátrányos helyzetben levő emberek.

S talán a MOM és a bv. intézet együttműködése nemcsak üzlet, hanem több is annál. Még annyit: az üzemből dolgozók többsége nem testi fogyatékos, remélem mégis, elnézik, hogy most nem róluk esett szó.

A fürdőszobai mérlegek fémrészét csiszolják

A csiszoló sor

la? Hiszen itthon van. Csöngtettem és tovább kerestem a kulcsot. Végre megtaláltam. Ahogy beléptem, földre gyökerezett a lábam. Férjem a fotelban ült, feje hátrahanyatlott, a szája nyitva, szeméi üvegesek. Orvost gyorsan! — villant át az agyamon, de később a mentő helyett a halottaskocsi vitte el...

Kormonai Robi segítségével — protekció, óh! — az egyik kerületi vendéglátóipari vállalatnál kaptam állást. Vejem sporttársához, Puskás Bélához kerültem, egy jól menő borzóba. Ismertük egymást. Annak idején többször megfordult nálunk, ha Ibolya — Robival — bulit rendezett.

Többet kellett törődnöm magammal, hiszen most már emberek között sűrűgtem-forgotam. Fodrász, manikűr, néhány új ruha, sikerült is ki-lépnem a megszokott körből, és a régivel többet foglalkoztam magammal. Kellemesen vettem tudomásul, hogy mennyire tapad rám a férfiak mohó tekintete. Udvarolgattak, bókokat mondtak, felbressztették bennem a nőt, „aki” talán már évek óta mély álmát aludta.

Szerettem munkába járni. Körülöttem „supa férfi”. Nők ritkán jártak a poharazóba. Gyötört a kíváncsiság, vajon ki lesz az a vendég, aki feloldja érzéki feszültségemet? Válogattam. Elméletileg már

megtehettem, ami még váratott magára.

Aztán egy este az üzlet vezetője, Puskás Béla felajánlotta, hogy hazavisz a kocsi-ján. Utközben megállt egy elegáns, zenés presszó előtt. A zongorista diszkrétan régi dalokat játszott. A második pohár után Béla heves udvarlásba kezdett. Szépeket mondott és én elhittem, mert el akartam hinni, hogy vonzó vagyok és kívánatos. Kacéran tiltakoztam: De Béluska, maga olyan fiatal, csinos, sikeres férfi, mit akar egy ilyen hervadásnak indulni asszonytól? Maga egyidős a lányom férjével, a vejemmel...

Oththonosan berendezett lakásába mentünk. Életemben ő volt a második férfi, és vele először jutottam el abba az érzéki magasságba, amelyről csak sejtettem, hogy a világon ilyen is létezik...

Másnap vártam a folytatást. Vártam harmadnap. Aztán egy hét is eltelt. EGYMÁS mellett dolgoztunk, és társalgásunk az üzleti dolgokra korlátozódott. Már gyűlöltöm, és fogadkoztam magamban, akár-hogyan könyörög, soha többé, soha többé nem leszek az övé!

Flörtöltem a vendégekkel, hátha fáltékennyé teszem. Mindez nem zavarta. Majd mindennap kora délután elment, azt mondta, edzésre. Rám bízta az elszámolást, az

üzlet bezárását. Istenem, hogy gyűlöltöm...!

És a nyolcadik napon megszólalt:

— Gyere, édesem! Ma szabad vagyok... És mentem.

Férjem volt segítője, Barna Endre jött be egy napon a poharazóba. Őszintén örültem, hogy viszontláttam. Mindig derék fiú volt. Becsületesen dolgozott, udvarias volt, tisztelettudó. Mindamellet olyan mokány, kemény, mint a vidékiek, amivel a műhelyünkben esztérgált. Megvárta, amíg bezártam a borzót, és elkísért hazáig. Elmondta, hogy mennyit érdeklődött utánam, keresett, kutatótt, amíg rám talált. Utoljára a férjem temetésén látott. Kért, hogy zárás után üljünk be valahová.

— Majd máskor, Endre, ma nagyon fáradt vagyok — mondtam.

Másnap megint eljött. Szerényen álldogált az egyik sarokban, két deci zöldszilvával mellett. Nagyon rossz hangulatban voltam. Puskás Béla már megint napok óta váratott magára. Újra eltelt vagy két hét is, hogy csak az üzleti ügyekről beszélt velem. Mikor észrevette, hogy duzzogok, valamit morgott, hogy mennyi dolga van.

Talán kapóra is jött Barna Endre. Tudtam — egy nő

nemcsak megérzi, de tudja is —, hogy már régen tetszenek neki. Régen is rajtakaptam, hogy a tekintetével végigsimogatott. Soha nem szólt róla, de láttam a szemén, éreztem fátyolios remegő hangjából, ha szólt hozzám. Nem egykori főnöke feleségét tisztelte bennem, hanem az érett asszonyt, a mindig elegáns, ápolott nőt, aki voltam mostanában. Darabos viselkedése, kissé félszeg magatartása mind erre utalt. Vadonatúj szürke konfekcióruha volt rajta, vállban kissé szűk. Önkéntelenül összehasonlítottam az elegáns, főlnyes, magabiztos fellépésű Puskás Bélával. Semmi nem szólt Endre mellett.

Újra hazakísért. Behívtam egy kávéra. Volt otthon egy üveg konyakom. Bélára gondolva vettem, még az első találkozásunk után. Töltöttem, koccintottunk. Bátorítottam, hogy meséljen magáról. Nyújtottam, halkán beszélt. Elmondta — amit már tudtam —, hogy a felesége öt évvel ezelőtt faképnél hagyta, „azóta egyedül vagyok, mint az ujjam” — mondta. Ő mindig irigyelte az én Bélámat miattam. Lassan szerelmi vallomás lett adakozó beszédéből, feidézte bennem a múltat. Béla is ilyen félszegen állított be annak idején anyámhoz.

T. K.

(Folytatása következik.)

Intézetről intézetre

VÁC

Már tavaly október óta működik az intézetben a kintihez hasonló szabadpolcos könyvtár. Kilenc-ezer irodalmi és ötezer szakirodalmi mű közül választhatnak az érdeklődők. Különösen ez utóbbi figyelemre méltó, hiszen egyéni, különleges igényeket is ki tudnak elégíteni. Tény: az elmúlt fél évben megnőtt a könyvtár látogatottsága, amely remélhetőleg a tél múltával is megmarad.

A helyi stúdió a jelek szerint kitört a szűrkéségből: magazin-, sport-, és különböző aktuális műsorok bevezetésével olyan színvonalat ért el, hogy eddig még nem tapasztalt érdeklődés nyilvánul meg az adások iránt. S ha ehhez még hozzátesszük, hogy az idén a stúdió fejlesztése is várható, akkor az érdeklődés minden bizonnyal tovább növekszik majd.

Nagy sikerű TIT-előadás is lezajlott az intézetben: dr. Flam János pszichológus tartott előadást „Szex, szerelem, család” címmel, és válaszolt kimerítően a feltejt kérdésekre. Aligha kell bizonygatni, hogy a jó témaválasztás már önmagában fél siker...

Köztudott, hogy a szabadulónak egyik legnagyobb gondja az elhelyezkedés, hiszen többségük nem rendelkezik szakmával. Ezért is figyelemre méltó kezdeményezés, amely szerint az arra alkalmasak targonca-vezetői jogosítványt szerezhettek. E jogosítványt rendkívül hasznos, hiszen szá-

mos vállalat, üzem hirdet felvételt e hiányszakmában.

Koller László

EGER

1983 második felében az intézet úgynevezett „Fusbet” üzemét átszervezés miatt megszüntették. Így csak a cipőfelsőrészeket készítő üzemből foglalkoztatták az elítélteket. Két hónapig 30 nőnek nem volt munkája, ami feszültségeket okozott és kihatott az intézet hangulatára. Az intézet vezetői és az Ipoly Cipőgyár illetékesei dicséretes gyorsasággal intézkedtek. Még két — B és C — műszakot indítottak, azaz új munkahelyeket létesítettek. Így megszűnt az intézetben belüli „munkanélküliség”.

A nőknek való és jó kezesetét biztosító munkákon kívül a szabadulás utáni időkre is gondoltak. Ezért tűzoltanfolyamot indítottak. Akik sikerrel elvégezték, azok szabadulásukkor papírt kapnak e képesítésről, amely nagyban elősegítheti elhelyezkedésüket.

Sikerült az új munkafolyamatok betanítása is, viszonylag rövid idő alatt elsajátították az itt dolgozók a cipőkészítés fogásait. Ezt bizonyítja, hogy napi 350 cipő készül el, az előírt minőségi követelményeknek megfelelően.

Igy érthető, hogy ismét jó a hangulat, a munkahelyi légkör és nem utolsósorban jók a keresetek is. Ennek hatására növekszik az erkölcsi elismerések és jutalmak száma.

Profúsz Annamária

A Pálhalmi Célgazdaság hangosi telepén sikerült megörökítenünk egy kisborjú világra jöttét. Az itt dolgozó elítélteknek ez megszokott, mindennapos esemény, ám az új élet megszületése minden esetben izgalmas csoda. Különösen érvényes ez a természet megújulásának heteiben, márciusban. Ezért is áadtunk helyi fotóriporterünk felvételsorozatának.

A SZERK.

Szakértő beavatkozásra készen...

Túl a nehezen

Első próbálkozás a tejjel, ezúttal a felvétel kedvéért. Fotó: T. J.

„HA ÉN PÁRTFOGÓ LENNÉK”

Harmadik hónapja tart már lassan a sorozat, ahol a pártfogó felügyelettel kapcsolatosan fejtheti ki a véleményét az — akinek van. Annak idején, amikor megjelent a vitaindító írás, arra gondoltam: bizonyára nagyon hamar be kell majd fejezni az ide szánt levelek közzétételét, hiszen — sok beszélgetés tapasztalatából is leszűrve — általában az előítéletek, az anyagi helyzet és a magatartási szabályok jelentik a három kritikus, pontosabban vitatott témát a szabadulás utáni élet hétköznapjaiban. Kinek az egyikkel, kinek a másikkal nehezebb megbirkózni, tényébe belenyugodni — a saját vérmérséklete, családi és egyéb körülményei s nem utolsósorban szándékai alapján.

A mostani összeállítás is bizonyítja: olvasóinknak a felsoroltakon kívül is vannak még érdekes gondolatai.

H. A.

Test és lélek

Lehet, hogy sokak szerint különös nézőpontból közelítem meg a pártfogó felügyelet témakörét — jelenlegi munkaköröm az, amely ebben a formában kristályosította ki a gondolataimat.

Hatodik hónapja dolgozom a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet I. sz. egységében az egészségügyi szolgálatnál. Negyvenéves múltam, s öszintén megvallom, eddigi életem nem éppen nyugodt, „polgári” körülmények között telt el — ám mégis megdöbbentettek a tapasztaltak. Nem vagyok szívbaraj, vagy másképp: nem ijedek meg a saját árnyékamtól — de megijedek sokszor azt a felelőtlenséget látva, ahogyan egyesek saját magukat bánják.

Hatodik hónapja dolgozom a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet I. sz. egységében az egészségügyi szolgálatnál. Negyvenéves múltam, s öszintén megvallom, eddigi életem nem éppen nyugodt, „polgári” körülmények között telt el — ám mégis megdöbbentettek a tapasztaltak. Nem vagyok szívbaraj, vagy másképp: nem ijedek meg a saját árnyékamtól — de megijedek sokszor azt a felelőtlenséget látva, ahogyan egyesek saját magukat bánják.

Meggyőződésem, hogy azok a fogva tartott társaim, akik eljutottak az öncsonkítás gondolatáig (és esetleg a végrehajtásáig is) — kivétel nélkül nagyon magukra hagyott, egyedül maradt emberek. Nincs mibe, nincs kibe kapaszkodniuk — a saját hajuknál fogva emelhetnék ki magukat onnan, ahova lesüllyedtek. Tudjuk azonban, hogy ez csak Münchhausen bárónak sikerült, mint elmesélte ezt egyik kalandjában: a valóságban az effajta mutatvány kudarcra van ítélve. A nehéz helyzetből a menekülés csak segítőtárs által képzelhető el.

Itt kanyarodom vissza az utógondozás, a hivatásos pártfogók témájához. Meggyőződésem ugyanis, hogy nagyon sok embert a szabadságvesztéssel kapcsolatosan kétszer ér sokkhatás: először akkor, amikor bekerülnek, másodsor pedig akkor, amikor — kikerülnek! Tudom, az utóbbi így első olvasásra nehezen hihető — de kérek mindenkit, gondoljon csak bele (akár a saját életébe is!): hányszor tesz egy-egy szabadult ember olyasmit a szabadulás után, amit — utólag, megint bent valamelyik bv. intézetben — képtelen saját magának megmagyarázni, képtelen okot vagy kényszerítő körülményt találni! Mintha valami rossz álom lenne az elkövetett újabb bűncselekmény — de, sajnos, valóság, amit a börtönkörnyezet is igazol.

Nos, ezt a sokkhatást nagyon nagy részben az is okozza, hogy a szabadultak egyáltalán vannak. Persze, elképzelhető, hogy „formailag” rendben van minden, jöttek a bent töltött idő alatt a levelek és a csomagok több-kevesebb rendszerességgel — de a másíknak arra már nincs ereje vagy bizalma, hogy ténylegesen is visszafogadja, befogadja

a börtönből érkezett. Nem is beszélve most azokról, akik azzal a bizottsággal mennek ki, hogy minden bizonytalan körülöttük, mert ők is jól tudják: senkijük sincs.

A benti egyedüllét, magányosság is okozhat olyan idegállapotot, amelyben egyesek megmagyarázhatatlan, megérthetetlen cselekményekre ragadtatják magukat — erről már volt szó az öncsonkítókkal kapcsolatban. Kint a teljes magára maradottság még veszélyesebb, mert nincs senki, aki felfigyelne a bajra, értesítené az illetékeseket...

Illetve: egy fogódzó, egy kapaszkodó van: ez pedig nem más, mint a hivatásos pártfogó, vagy az általa kijelölt társadalmi pártfogó.

Olvasom a hozzászólásokat, s több helyen olvastam azt is, hogy a pártfogók keveset járnak látogatáiba a büntetés-végrehajtási intézetekbe, ennél fogva valószínűleg nem is nagyon tudják, milyen a börtönélet. Nem tudom, egy-egy pártfogó milyen „mélységig”, azaz milyen alaposággal ismerkedett meg — pártfogójai segítségével — ezzel a sajátos létformával, abban azonban bizonyos vagyok, hogy alaposabban, jobban, mint a hozzátartozók vagy a rokonok. Saját környezetünk, saját családunk tagjai ugyanis csak arról szerezhetnek tudomást, amit mi elmondunk, megírunk — a pártfogó szükségszerűen jobban tájékozott, hiszen nap mint nap — a szabadultakon keresztül — közvetett kapcsolatba kerül a bv. intézetekkel, s ha esetleg apró történések, tények által is, de tárgyilagos ismeretek birtokába kerül. Mindezek miatt a pártfogó az, aki érzékeli képes a szabad élet és a zárt élet közötti különbségeket, s ennél fogva a veszélyekre, buktatókra is ő tudja elsősorban felhívni a figyelmet.

Csatlakozom a többi hozzászóló azon gondolatához, hogy a pártfogónak előbb meg kell — meg kellene — ismerni az embert, és utána kell — kellene — kialakítania magatartását annak érdekében, hogy az utógondozói tevékenység ne csak adminisztratív formájú, hanem igazi pedagógiai, lelki segítség legyen. Különösen fontos az ilyenfajta segítség azoknál, akik hajlamosak az öncsonkításra; olyan jelzés ez, amelyet a pártfogónak nem ellenőrzéssel, hanem segítő szándékkal kell észrevenni.

Ha pártfogó lennék, ezt csinálnám másképpen tehát. Jobban figyelnék az emberre, annak szem előtt tartásával, hogy az átlagos szabadultól eltérő viselkedés nem feltétlenül szembenállást, elutasítást jelent: lehet a magára maradottság okozta szorongás, félelem jele is.

Még valamit nem szabad azonban elfeledni: a segítő szándék csak akkor hozhat gyakorlati eredményt, ha a

másik ember viszont elfogadja a felé nyújtott kezét, s nem menekülni próbál előle.

Lenne mit másképpen csinálni tehát a szabadultaknak

Miért „vita”?

Eddig „csendes” olvasója voltam a lapnak, sohasem éreztem úgy, hogy nekem valamihez feltétlenül hozzá kell szólnom. Most mégis másképpen gondolkodom: talán segíthetek másoknak, ha továbbadom — saját dolgaimon keresztül — véleményemet.

Pártfogókérdés, pártfogóvita. Egyáltalán, miért kérdés, miért „vita”? Eddig nyolc évet és négy hónapot töltöttem börtönben. Két alkalommal volt pártfogóm — most mondjam azt, hogy hiába, mert megint itt vagyok, tehát nem tudtak segíteni?

Nem volt miben segíteni!

Mi is történik, ha az ember megkapja a pártfogót? Elmege hozzá jelentkezni, elmésél sok mindent, meghallgatja az ő véleményét, egyeztetik a továbbiakat — és a szabadult elköszön azzal, hogy majd megint jön és jelentkezik. Tehát: kezdődik az „illeszkedés”.

Vannak — vagyunk — sokan, akiknek minden simán megy: szabadulunk, jelentkezőnk, dolgozunk, élünk, talán még jobban vigyázva — legáltalában szándékunk szerint — mindenre, mint azok, akiknek sohasem volt gond a törvény betartása. Azután, ha megtörténik a baj, konfliktusokra hivatkozunk, a pártfogót okoljuk, minden körülményt megragadunk a mentések keresésére. Mindez sokkal könnyebb, mint azt mondani: „Igen uraim, ezt meg ezt én csináltam, mert ostoba voltam, válnom érte a felelősséget”. Hovatovább oda jutunk, hogy a Heti Híradó táplálja azok érveit, akik kibújnak (mert ki akarunk bújni!) a felelősség alól, hiszen azt olvashatjuk: a pártfogó a rossz, a pártfogó a gyenge vagy túl szigorú, a pártfogótól félni kell, mert minden az ő akarata szerint történik...

Hol marad a másik ember, a szabadult akarata?

Elhelyezkedtem egy textilüzemben, mint segédmunkás (a szakmám műbútorasztalos, de kicsi lett volna a fizetés). A múltamról csak a személyzeti vezető tudott, később a párttitkár és a művezetőm.

Egy szombati napon kezdtem a munkát. Éppen különleges műszak — úgynevezett kommunista műszak — volt. Természetesen hétfőn is beállhattam volna — nem ezt tettem, mégpedig azért nem, mert először nekem kell bizonyítanom. Könnyebben fogadnak el a többiek, ha az első pillanattól kezdve érzik bennem a jó szándékot.

Az volt a feladat, hogy egy gyapotbálát darabokra tépjék, egy szállítószalagra helyezzem, amely a tisztítógéphez viszi. Egy idő után nagyon nehézé vált ez az elmondva könnyű művelet: fájni kezdtek az ujjaim a szokatlan terheléstől. Odamentem a művezetőhöz és azt mondtam: leszámolok, nem csinálom tovább. Rám nézett és azt mondta, ne butáskodj, mert beosztja a helyemre bármelyik nőt, és nevetve megcsinálják, amit én nem tudok — nem nehéz a munka, hanem szokatlan.

Elmentem egy cigarettát elszívni, és gondolkodni. Rögtön meghátrálnak? En, aki nemcsak dolgozni akartam, hanem jobban dolgozni, mint a többiek? Maradtam.

Láttam rajtam, hogy „akarkok”. Mellém álltak, segítettek. Nemcsak aznap, hanem a továbbiakban is. Később emelték az órabérem, jutalmakat kaptam, a brigádom munkaversenyt nyert. Nagyszerűen ment minden,

is... ez azonban már — esetleg — egy másik sorozat témája lehetne.

Tibolya László
Főv. Bv. Int. I.

Gondoljunk csak bele: a példa követhető, elvileg bármelyikünk számára. De: a szabadultak kétfélék. Az egyik csoport pontosan érti és érzi az „illeszkedés” lényegét — ők ezért nem vitatkoznak, nem berzenkednek. Velük nincs is semmi különösebb baj, mert „simán” megy az életük. Van viszont egy másik — nagyobb — csoport, amely mindenképp csak a „rosszat” szedi ki. Az elhelyezkedés kötelezettségéből csak azt érzékeli, hogy dolgozni kell — nem pedig egy másfajta életforma lehetőségét; a pártfogó szabályokat állapít meg a részére, nem pedig segíteni akar és így tovább. Vajon ők hozzászólnak majd a vitához? Nem valószínű, mert nem értik a lényegét.

Hogyan lehetne számukra megmutatni a „másik” utat, mint amit követni akarnak? Ezt kellene valahogyan — másként — megoldani a pártfogóknak. Szemléletesebbé, kézzelfoghatóbbá kellene valamilyen módon tenni a lehetőségeket. Talán lehetne szervezni csoportos látogatásokat valamelyik üzembe (a megfelelő őrzés bizonyosan megoldható) annak érdekében, hogy a szabadulás előtt állók, milyen közegbe kerülhetnek. A látogatás után — a pártfogóval közösen — el lehetne beszélgetni a tapasztalatról. Nagyon sok szabadult fél a kétsébi — munkahelyi — környezettől, fél az emberektől, és inkább meg sem próbálja a beilleszkedést, hanem félúton visszafordul.

★

Visszatérve a saját sorsomra: szerettem a gyárban. Két év pártfogó felügyelet mellett éltem az életet. Alkoholt soha nem nagyon fogyasztottam, így az a kitétel, hogy szórakozóhelyekre bemehetek, de szesz italt nem fogyasztotok, legfeljebb értetlenséget okozott nálam, de tragédiát nem. Olyan „örökmozgó” típus vagyok, mint egyik nevelőm mondta, és ha helyes irányban tartanak, nagyon sok mindent rám lehet bízni. Szívesen nyüzögtem a brigádban, intéztem az ügyeket — míg tízenyolc hónap elteltével meg akartak választani brigádvezetőnek. Sajnos, a mellékbüntetése miatt (közügyektől való eltiltás) nem fogadhattam el a tisztséget.

Megnősültem a vállalatban belül. Sajnos, rosszul sikerült a házasság... pedig mind a ketten jól kerestünk, megvolt a lakás, kocsit tartottunk. Azt hittem, minden véglegesen rendbe jött körülöttem.

Sajnos, nem így történt. Tönkrement a házasság rövid időn belül, s ez egy olyan töredék okozott bennem, amit máig sem tudok kihaverni. Egyedül maradtam, másik társat próbáltam keresni — bűncselekmények sorozatos elkövetése lett a vége. Az „ára” pedig négy év és hat hónap.

Hibás voltam mindenben, sőt, talán már a házasságom felbomlásában is én voltam nagyobb részben a hibás. Most már mindég. Igaz, elvesztettem azt a hitet, ami régen fűtött, de ez nem jelenti azt, hogy nem próbálom meg mindent ismét szabadulásom után, hogy megálljak a saját lábamon. Megváltottak — többek között egy újabb büntetés tényé miatt is — a lehetőségeim — ezzel szembenéznek a jövőben.

Ennyi a történetem. Majdnem brigádvezető lettem — és ehelyett újra elítélt vagyok.

Sári László Miklós
Sopronkőhida

Élni a lehetőségekkel

A debreceni bv. intézetben évek óta Nagy István a főszakács, aki — szerencsére — az öntevékeny szervezet vezetője is. Ezáltal tisztában van azzal, hogy mit is szeretnének enni a társai. Persze, ő sem képes mindig csodákra. De az tény, hogy mindig a legjobbat akarja. Ehhez megfelelő társak is vannak, ugyanis az öntevékeny szervezetben belül működik egy egészségügyi csoport, ennek tagjai segítik őt az ételkészítésben. Debrecenben 20-30 naponként térnek vissza az ételek. Az a céljuk, hogy ezt az időt még jobban széthúzzák.

Nagy István Szegeden, a szakácsiskolában tanulta a főzés fortélyait, ez az iskola immár híres arról, hogy aki itt tanult, az tisztában van a munkája jelentőségével. Nemcsak a szakmát tanulja meg, hanem mindig ügyel arra, hogy ételei változatosak, izgazdagok legyenek. Nemcsak a főzés, hanem a sütés tudományát is elsajátította, s ezt gyakorolta is hosszú időn keresztül, egészen addig, míg az egyik sütő — kiégett az elektromos vezeték — fel nem mondta a szolgálatot. Egy sütővel viszont nem tud mit kezdeni, hiszen 535 ember számára ez nem elég. Március végén — április elején készül el a sütő, s akkor újra kezdődik a sütés is, tehát újra lesz sütemény az asztalokon, amit egy-két hónapja kénytelen-kelletlen nélkülöztek az emberek.

Amikor ott jártunk, ebédre gyümölcsleves volt burgonyás tésztával, s utána alma. Nagy István szerint ez az ebéd három hét múlva kerül újra asztalra. Benézünk a nyersanyagraktárba is, ahol műanyag edényekben volt a savanyított káposzta, amely tudvalevőleg tele van C-vitaminnal, főleg így tavasszal kell gyakrabban feltálmálni, hiszen a szervezet a téli időszakban eléggé legyengül, szüksége van a vitaminokra. A káposztát és másféle savanyúságot a sült húсок és a pörkölt mellé adják.

Érdemes szót ejteni a vásárlási szokásokról is, kéthetente lehet vásárolni, s ezt megelőzi az igények felmérése, s ennek ismeretében közlik a bolttal, hogy mit érdemes behozniuk.

Mondani sem kell, hogy itt is a kávé (nescafé) és a tea a sláger, de ezenkívül lehetne vásárolni tejet (tartósított is), aztán joghurtot, kefir, teftőt stb. Ezenkívül almát, paprikát, paradicsomot, vagyis zöldségeket. Vagyis választék van bőven, csak a kereslet csekély, persze, ennek megvan a maga oka. Az, hogy 250 forintból kétszáz elmege kávéra, cigarettára, teára, s csak a maradék ötvenből vesznek maguknak az emberek mást is.

Ez annál inkább érthetetlen, mert Debrecenben immár évek óta van hűtőszekrény, amit bárki használhat, tehát nem kell attól félnie, hogy az elémizser, amit megvett, megromlik. És mit kell tapasztalni? Azt, hogy a hűtőszekrény nincs kihasználva!

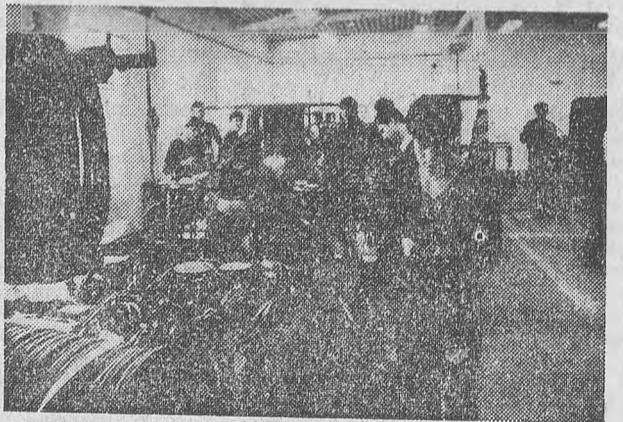
Ezen a téren is szemléletváltásra van szükség, az emberek ne csak az intézetek közétkeztetésével szemben legyenek igényesek, hanem önmagukkal is. Jogos az a kívánság és ésszerű, amellyel gazdaságos, hogy az ételek minősége kifogástalan legyen, de az is, hogy az emberek is vigyázzanak kondíciójukra. Senki nem tesz azért szemrehányást, ha teát és kávéat isznak az emberek, vagy cigarettáznak, de ennek a mértékét csökkenteni lehetne és kellene is, úgy, hogy az egészségesen, táplálódóbb élelmiszerek javára billenjen a vásárlási mérleg.

Mert teljesen értelmetlen az is, hogy bár megvan a hűtőszekrény, még mindig zsírt, szalonnát vesznek az emberek, vagyis úgy tesznek, mintha semmi sem változott volna. Pedig változott, és ezt tudomásul kellene venni, s úgy élni a lehetőségekkel, hogy az, az ember javára váljék.

Magyarán, ami jogosan kifogásolható, azt tegyük szövé, de ami jó, azt használjuk, azaz éljünk a lehetőségekkel.

A. J.

Az ékszígyártó műhelyben

Az elmúlt héten beszámoltunk a fiatalok munkáltatásáról. Bemutattuk a Csepel Autógyártó közösen épülő szakoktatói csarnokot, részletesen szólunk a betanított termeléséről, az új keverőgépek meghajtásához készítenek gumiszíjakat.

— Zimm —

EZ IS, AZ IS... EZ IS, AZ IS... EZ IS, AZ IS...

MEGFEJTIK AZ INDUS-VÖLGYI ÍRÁST

A történelem négy ősi, magas szintű kultúrát ismer: a mezopotámiai, az egyiptomi, a kínait és az Indus-völgyi. Valamennyi kultúra ismerte az írást — de közülük egyetlenegy, az Indus-kultúrabeli mind ez ideig megfejthetetlennek számított. Walter A. Fairervis professzor, amerikai tudós, most nyomára jutott az írás megfejtésének, melyről *A tudomány spektruma* című folyóiratban számolt be. A tudós abból az elméletből indul ki, hogy az Indus-völgyi kultúra nyelve töredékeiben fennmaradt a dravida nyelvben, amit keltezési adatok és a „homonímia” — elvont jelentésű szavak hasonló hangzású nevet viselő képekkel és tárgyakkal történő ábrázolása — alkalmazása bizonyítja. Lépésről lépésre sikerült kerekre szározni a 4000 ismert, Indus-kultúrabeli jelekkel írt feliratok közül; ezek gyakran pecsétjezek voltak. A 3000 évvel ezelőtti harappa kultúrából származó pecsétábrázolás jelei például arról árulkodnak, hogy tulajdonosuk előkelő volt (három vonás jelentette a hármas számot, amely „nemes” is jelent), sőt „főméltóságának” számított (a füles korszak egy udvariassági szótagot jelent). A bo-fa levelét ábrázoló és nyilas figura „anyára” vagy „úrnőre”, a szarvval ellátott vonalemlerke pedig ismét magas rangú személyre — talán nőre — utal. A pecsét a karachi (Pakisztán) nemzeti múzeum régészeti gyűjteményében található.

Mikor alapították Moszkvát?

Szovjet tudósok legújabb kutatási eredményei szerint feltehető, hogy Moszkva, a szovjet főváros 200 évvel korábban létesült, mint azt eddig hitték. Egy a X. század második feléből származó kézzel írott könyv már említi egy „Moskat nevű virágzó, gazdag várost”. A könyvbeli leírás szerint a város helye azonos Moszkvával. Moszkvát első ízben 1147-ből származó okmányok említik. A történészek véleménye az, hogy az eddigi városalapítónak tartott orosz nagyherceg, Jurij Golgorukij csupán a már meglévő várost építette tovább. Az értékes okmányt, amely a Föld több mint 50 tájegységének leírását tartalmazza, egy leningrádi szakkönyvtárban őrzik.

Műköből építették a piramisokat?

A gizeh-i piramisokat olyan műköből építették, melyet homokformákba öntöttek ki. Joseph Davidovits francia ipari vegyész erre a következtetésre jutott, miután az egyik piramiskőbe bezárta egy két és fél centiméter hosszú emberi hajszálát találták. Ez a hajszál az ő véleménye szerint csak az öntés alatt kerülhetett a kőanyagba.

A Kheopsz-piramisok kőveiből vett öt minta vizsgálata Davidovits szerint azt eredményezte, hogy az anyag kagylós mészkőből készített gyájtja beton, melynek vegyi felépítése alig különbözik a természetesétől. Csak a vegyi és a mikroszkópos vizsgálat derítette ki a műkö lehetőségét.

Gamal Mokhtar egyiptológus, a kairói Régiségek Igazgatóságának volt vezetője viszont nem tartja reálisnak ezt az elméletet. A köveitők létezése illogikus teszt a műkö használatát, és az azoknál az emberi hajszállal sem igazolható, hiszen a fáraók építőmunkásainak leborotvták a fejét.

Idegbeteg ideg orvosok

Úgy látszik, a „kissé hibbant” ideggyógyászról szóló sok gúnyolódó viccben van egy szemernyi igazság. Erre a következtetésre jutott Jürg Willi, a zürichi egyetem ideggyógyászati klinikájának orvosa, miután kiértékelte a svájci hadseregnek az 1932 és 1943 között született gyakorlati ideggyógyászokra vonatkozó orvosi adatait. A jövőbeli ideggyógyászok 21%-a volt már 19 éves korában, orvosi tanulmányainak kezdetén „katonai szolgálatra alkalmatlan”, szemben a későbbi sebészekkel és belgyógyászokkal, akiknek 7, illetőleg 10%-a volt alkalmatlan. 1975-ben, tanulmányaik befejezése után a katonailag alkalmatlanok százaléka 48%-ra ugrott fel (a belgyógyászoké 22%-ra, a sebészeké 24%-ra). A szolgálatra alkalmatlan ideggyógyászok fele — tehát lényegesen nagyobb hányad, mint más csoportoknál — a sorozó bizottság előtt lelki vagy pszichoszomatikus panaszok miatt nem felelt meg. Igen valószínű — állapítja meg Willi a Social Psychiatry című folyóiratban —, hogy az ideggyógyászok lelki bajai pályaválasztásuknak fontos indítékai, és ez nem feltétlenül hátrány. Az ideggyógyászok saját bajaik következtében jobban átérzik és jobban megértik betegek problémáit.

AGYUNK FELÉR EGY IRÁNYTÚVÉL

Az emberi agy tulajdonképpen egy mágneses iránytű, amely megközelítő pontossággal még 60 kilométeres távolságból is megmutatja a hazafelé vezető utat.

Robin Baker angol tudós a *Science Magazin* hasábjain rámutat, hogy a tudomány eddigi feltételezései szerint csak állatok képesek arra, hogy a Föld mágneses mezőinek segítségével ösztönösen „hazataláljanak”. A manchesteri egyetem 137 diákjának bevonásával azonban nemrég vizsgálatot végeztek, amelyből kiderült, hogy az ember is rendelkezik ezzel a képességgel.

A diákokat bekötött szemmel lakóhelyüktől 80-60 kilométer távolságra szállították, ahol (továbbra is bekötött szemmel) meg kellett mutatniuk azt az irányt, mely szerintük a lakóhelyük felé mutat. Néhány diák fejéhez kis mágneslemezeket erősítettek. Kiderült, hogy ezek a mágnesek „zavartak a vételt”. Azok közül a diákok közül, akik fejére nem erősítettek mágneseket, csak hatan fogtak mellé, a többiek helyesen adták meg lakóhelyük irányát.

Az ember ösztönös tulajdonságainak tárháza ezek szerint jóval gazdagabb, mint korábban hittük.

Mit tegyünk, ha nem tehetjük?

Dr. Hermann J. Vogt müncheni szexológus véleménye szerint tévedésen alapul az a mostanában terjedő nézet, miszerint a nők egyenjogúsítása növelné a fiatal férfiak körében terjedő impotenciát.

A legtöbb embernek téves elképzelései vannak a szexualitásról, az újabban egyre szélesebb körben folytatott ismeretterjesztés ellenére is. A tévhitek a férfi és a nő anatómiájára éppúgy vonatkoznak, mint a szerelmi viszony fiziológiai lefolytatására. Általában riasztóan keveset tudunk az igazi partneri viszonyról, arról, hogy a szexben is egyaránt adni és kapni kell tudni.

A nők szexuális étvágya nem nőtt meg a korábbihoz képest, ám sok bajt okoz például az a föltételezés, amely szerint csupán az egyidejű orgazmus lehet ideális. Inkább arról van szó, hogy sokkal több megértésre, türelemre van szükség. Igazi partnervizonyt kell kialakítanunk, hogy egymásért és egymással megfelelően tudjunk élni. Sok hamis nézet forog közte az úgynevezett potencianövelő készítményekről. Gyógyszeresen általában csak az impotencia bizonyos eseteit szabad és érdemes kezelni, semmiképpen sem jó misztikus „szerelmi bájtalok-

ra” várni. Vannak ugyan — főként növényi eredetű — anyagok, amelyeknek például vérbőségnövelő a hatásuk, ezekkel folytatnak is kísérleteket, de bizonyos esetekben csak a hosszan tartó vizsgálatok befejezése után mondhatunk. A lényeg ugyanis az, hogy ha a partneri viszonyban zavarok támadnak, ha az egyik fél már nem szereti eléggé a másikat, akkor semmilyen tablettát nem segít. A gyógyszerek szerzi zavarok kezelésére jók, különleges, lelki zavarok miatt létrejött impotencia pedig egyedi esetként, pszichológus diagnózis és terápiája által gyógyítható, mindkét partner bevonásával.

Az a legfontosabb, hogy az egész társadalom módosítsa a szexualitással kapcsolatos véleményét. Nemcsak a régi tabukat kell feloldani, de a modern „mintáktól” is szabadulnunk kellene, hiszen ezek legalább olyan károsak. Például a „nagy teljesítményt” magasztalják, s ez is öntudatlan féltelmet, gátlást okozhat. Általában érvényes szabályok nincsenek. Két ember szexuális viszonya a legszemélyesebb dolog a világon, amelyet szellemi és érzelmi kapcsolataitól megfosztva vizsgálni — képtelenség.

Pelenkák a New York-i lovaknak

A már számos látóvalól híres New York rövidesen állítólag még egy érdekességgel lesz gazdagabb: ha Robert Dreyfoos városi képviselőnek sikerül tervét elfogadtatnia, akkor a lovak, amelyek a turistákat nap mint nap drága pénzért fogatnak viszik végig a városban, a város tisztaságának megőrzése érdekében rövidesen „pelenkát” kapnak.

„Azt akarjuk, hogy a turisták megcsodálhassák a látóvalókat, és ne kelljen minden lépésnél vigyázniuk” — hangsúlyozták a „pelenkatörvénytervezet” hívei.

Dreyfoos szerint három évvel ezelőtt igen heves ellenállásba ütközött az a terv is, amely előírta, hogy a kutyatulajdonosoknak el kell távolítaniuk az utcákról a négylábú kedvenceik által otthagyt piszkot. A rendelet megszegéséért a hatóságok ma, átszámítva, 1900 schillingig terjedő büntetést szabhatnak ki. Az erre vonatkozó törvény nemrég, elfogadásának harmadik évfordulója alkalmából New York lakosainak többsége részéről csak pozitív kommentárokat kapott. Az utcák e három év alatt valóban lényegesen tisztábbakká váltak.

Ezzel szemben nem fordították eddig figyelmet a lovak által okozott piszkokra. Dreyfoos törvénytervezetében megállapítja, hogy már sok más amerikai nagyváros jó tapasztalatokat szerzett a „pelenkák”

Gloria McGill, a ló- és fogattulajdonosok egyesületének vezetője tiltakozott a terv ellen: a piszok felfogására szolgáló zacskó szerinte sérülést okozhat az állatnak. A vizsály a fogattulajdonosok — akik 320 schillingnek megfelelő összeget is elkérnek egy 20 perces utazásért — és a városi hatóságok között nem most tört ki. A kocsisok már 1982-ben éles bírálatot kaptak, amikor a meleg nyári időszakban több ló elpusztult a kimerültségtől. Azóta a lovak életés „munka”-körülményeit megjavították és gondosabban ellenőrzik.

Dreyfoos most még szigorúbban akarja megrendszabályozni a lovak és tulajdonosaik életét. Törvényjavaslat szerint a fogatok, hogy a lovakat ne veszélyeztessék és a közúti forgalmat ne terheljék meg még jobban, csak a Central Parkban várakozhatnak utasaikra. A lovaskocsi jelenleg a város különböző forgalmas pontjain „parkolnak”, és sok

esetben jelentősen akadályozzák a forgalmat.

A városi képviselő azért foglalt állást a „pelenkák” mellett, mert úgy véli, hogy a városnak nem szabad pénzt költenie a lovak piszkának eltakarítására. Azonkívül nem lehet a kerékpárosoktól, a kocogóktól és természetesen a járókelőktől sem megkövetelni, hogy állandóan vigyázzanak, nehogy piszokba lépjenek. Még nem dönt el, hogy Dreyfoos érvényesíteni tudja-e törekvését. A „pelenkaellenes lobby” erős, de erős azoknak a hangja is, akik tisztább várost követelnek.

TRÉFÁK

A gyárból kisegítő brigád érkezik a termelősövekhez. Danilko, az egyik brigádtag azt a feladatot kapja, hogy a termelősöveket pincéjében krumplit válogasson.

— Nagyon egyszerű — mutatják neki. — A jókat balra, a rosszakat jobbra...

Két óra múlva megnézik, hogy halad és csodálkozva látják, hogy csak két kis kupac van mellette.

— De hiszen maga szinte semmit sem csinált! Pedig ez olyan könnyű munka!

— A munka könnyű, csak a döntés nehéz...

— Mi történt a férjével, hogy ilyen hirtelen meghalt?

— Kilyukadt a ruhája.

— De hiszen ez abszurdum! Az én férjemnek öszo óta lyukas a kabátja, mégis makkegészséges!

— De az én férjem búvár volt...

— Hallottam, hogy leégett a nyaralójuk!

— Pszt! Még nem, majd csak csütörtökön fog...

A második emeleti szomszédasszony kérdezi a harmadik emeletit, kit vitt el a mentő.

— Dánielt az ötödikről. Meg akarta verni a feleségét...

— Tessék mondani, van itt valahol borbély? — kérdezi az idegen egy kisvárosban egy helyi lakostól.

— Menjen csak itt egyenesen előre, azután a saroknál forduljon jobbra és addig menjen, amíg vércseppeket nem lát a járdán...

— Száz korona büntetést fizet gyorshajtsáért!

— Adok önnek kétszázat, biztos úr, de kérem, írja ide, hogy 150 km-es sebességgel hajtottam. Ugyanis el akarom adni az autóm, és egy ilyen írás jó benyomást keltene a vevőben.

Kaphat-e állat nászajándékot?

Madár a párjától igen. A küszvágó csér hímje például halat visz a csőrében a kiszemelt tojónak. Kölcsonos vonalozás esetén a csérhölgy elfogadja hódolója ajánlatait, és nyomban úgynevezett násztesttartásba helyezkedik. A búbosvöcsök hínárcsomót kap a „kérőjétől”, a kárókatona más fészékpítő elemet, amely mintegy jelképezi a közös jövőt, a családalapítást. Ősi magatartásformák ezek, akárcsak az udvarlás egyéb ceremóniái, amelynek minden fajnál megvan a maga koreográfiája. A tőkésréce például, ha közelíteni akar egy tojóhoz, először heves csőrzással hívja fel magára a figyelmét, aztán büszkén magasba rántja a fejét, megvárja a faroktollait, és furcsa sipolásokkal hallatva valószínűsíti a tojó kezét. Amint a récehiszasszony elágyul iránta, a bökölést azonnal abbahagyja, és fel-fújja magát, szaknyelven szólva: pöffeszedik. Az önfenntartás ösztöne azonban a madaraknál is fontosabb a fajfenntartásnál. Ezért bármilyen szerelmi izgalom uralkodik el egy hímen, amint éhséget érez, legelőször félbeszakítja az udvarlást, és táplálék után néz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16				17				18						
19				20				21						22
23			24					25					26	
27			28					29				30		
31				32		33			34		35			
36	37		38			39				40				41
42		43			44				45					
46				47		48			49		50			51
52				53		54			55		56			57
58				59				60					61	
62		63						64				65		

Tiszteletadás

Vízszintes: 1. Rákosszentmihályi Sándor József Attila-díjas költő, műfordító írja egy neijutt (zárt betűk: I, L, U, Y.); folyt. a vizs. 38. és függ. 23. sz. sorban. 16. Nyeles szerszám. 17. Lelakató. 18. Fájdalmas kiábrándultság. Könyv. 19. Kosztolányi Annája. 20. A revizor című vígjáték írója. 21. A Szovjetunió egyik északi félszigeténél lakója. 22. Béni egyenmű betű. 23. ... mail (légi posta). 24. Főváros Libreville. 25. Mértani idom. 26. Nemcsak öt órákig lehet. 27. A cirkonium vegyjele. 28. Kubai exportcikk. 29. Szóit. 30. Vedres ... (Kossuth-díjas szobrász volt). 31. ... Educationis: Mária Terézia tanügyi szabályzata. 33. Itthon! 35. Gazdag nádterméséről ismeri tó. 36. Római 1005-ös. 38. A vízsz. 1. sz. sor folytatása. 41. Személyes névmás. 42. A bőny latinus neve. 44. Ember, férfi, lelkisnyiló szóval. 45. Feldarabol. 46. ... egy éjszaka (Rejtő Jenő regénye). 48. Egykori kutyaasztár nevének első szótagja. 50. Határozórag. 51. Időegység. 52. Vörösesbarna szín. 53. A fahéj régi neve. 55. Jóra oktat. 57.

Vénája. 58. Ujperc. 59. NSZK-beli iparváros. 60. Lábmozdulat, amit a sakkban kézzel végeznek el. 61. Úvegrogító gyurma. 62. Ha hóból van, lavina a neve. 63. Fagyos eső jelzője. 65. Ajtósról származott híres család. Függőleges: 1. Csillagászati talppont. 2. Kora tavaszi gyümölcs. 3. Nem azonos. 4. Egyforma betűk. 5. Határállomásunk. 6. „A bujdosó fejedelm” íródeklánjának szülőfaluja. 7. Díszes, kiválóan üdülőt. 8. Szélhárfa. 9. Össevegyít. 10. Minőségi ellenőr. 11. Mintegy 150 cm magasság, egy régi mértékkel kifejezve (két szó). 12. Regensburgnál ömlik a Dunába. 13. A króm és a jód vegyjele. 14. Kormos. 15. (Darvas József drámája). 15. A nagy francia forradalom egyik felszáva. 16. Folyadék. 20. Csibész utcagyerek, ahogy Párizsban nevezik. 23. A vízsz. 1. és 38. sz. sor befejezése (zárt betűk: E, O, T, T.). 24. E hegység tövében fekszik Nagybánya. 25. Testülygyarapodás. 26. Fejnyit. 28. ... y Cajal: Nobel-díjas spanyol orvos. 29. Fél tucatnyian. 30. Mérgező alkohol. 32. Ezvük pénzintézetünk. 33. Hídeg ital kellemes hatása nyáron. 34. A rabság jelké-

pe. 35. Hátrafelé halad. 37. Noé túlélte. 39. Napóleonnal egyik győztes csatájának színhelye Lombardiában. 40. Ypern város francia neve. 43. A német ábecé utolsó betűje. 47. Jegyzék, felsorolás. 49. Római történetíró, Cicero barátja. 51. A kedvemért. 53. Furfang. 54. Alkalmás, angolul (MEET). 55. Idősebb asszony. 56. Veszedelem. 57. Irországi hivatalos neve. 59. En, latinul 60. Bibliai eredetű férfinév. 81. Ez a Baba igen kedvelte a rózsákat. 83. Erdély része! 65. Ellenlétet képzőszó.

Beküldési határidő: 1984. Április 6.

A Heti Híradó XXVIII. évfolyam, 10. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Hibánk többnyire megbocsáthatóbbak azoknál az eszközök-nél, amelyekkel arra használunk fel, hogy elitköljük őket. Könyvtulajtomat nyertek: Ivanovics Kálmán elítelt, Baracska: Marton Kálmán elítelt, Kaposvár: Valászik Lajos elítelt, Szombathely: Mészáros Sándor elítelt, Szekszárd: Héri András elítelt, Kecskemét.

SPORT

NB I

Fölzárkózott a Rába

A 18. forduló mérkőzését Székesfehérvárott játszották, 25 ezer néző előtt. Az első játékrészben a hazai együttes szerzett vezetést, de aztán a bajnok rákapcsolt és fordított az eredményen. E győzelmével a Rába fölzárkózott és ismét bajnokeselesként várja a folytatást. Érdekes, hogy Verebes megint kockáztatott és játszatta a Fradiból „eltanácsolt” Judikot.

Az Aberdeen ellen készülődő Dózsa ezúttal sem bírt az MTK-VM legénységével. Úgy látszik, nemcsak a skót együttes, de a lilák is hullámvölgybe kerültek.

Meglepő biztonsággal győzött Nyiregyháza az FTC. A Csepel elleni 1-2 után az új edző „ultimátumot” adott néhány játékosnak, s úgy látszik, ők komolyan vették. A szebb napokat látott nyírségi csapat viszont egyre mélyebbre csúszik, az idén nehéz lesz megkapaszkodnia.

A Diósgyőr hasonló cipőben jár, második otthoni vereségét szenvedte el tavasszal úgy, hogy büntetőt is hibáztat. A Volán elleni március 25-i mérkőzésen akár véglegesen megpecsételődhet a sorsa.

Nyer a Honvéd, a Pécs és a Tatabánya otthon, míg a

SZEOL csepeli pontszerzése tulajdonképpen várható volt.

A bajnoki címért nagyjából négy csapat küzd, míg a kiesés elkerüléséért a 12. helytől lefelé, öt csapatnak kell harcolnia.

EREDMÉNYEK:

Videoton—Rába	1-2
Nyiregyháza—FTC	1-4
Dózsa—MTK-VM	1-1
Csepel—SZEOL	1-1
Pécs—Vasas	1-0
Diósgyőr—ZTE	1-2
Honvéd—Haladás	2-0
Tatabánya—Volán	4-1

Következik: (március 24-25.): Vasas—Csepel, Haladás—Videoton, SZEOL—Pécs, MTK-VM—Nyiregyháza, FTC—Tatabánya, Rába—Honvéd, Volán—Diósgyőr, ZTE—Újpest.

AZ NB I ÁLLÁSA

1. Bp. Honvéd	18	11	4	3	36-13	26
2. Videoton	18	10	4	4	30-15	24
3. U. Dózsa	18	8	8	2	31-19	24
4. Rába ETO	18	8	7	3	41-30	23
5. Tatabánya	18	8	5	5	25-23	21
6. Vasas	18	7	4	7	22-19	18
7. Csepel	18	6	6	6	23-22	18
8. ZTE	18	7	4	7	20-20	18
9. PMSC	18	6	6	6	21-22	18
10. FTC	18	6	5	7	30-30	17
11. SZEOL AK	18	6	5	7	24-27	17
12. MTK-VM	18	5	8	5	25-34	15
13. Haladás	18	5	3	9	18-23	15
14. Volán SC	18	4	5	9	24-35	13
15. NYVSSC	18	4	3	11	18-36	11
16. DVTK	18	2	6	10	13-30	10

NB II

Reménykedhet a Békéscsaba

A labdarúgó-bajnokság második osztályában a 22. forduló az élcsoport csapatai részére nagyon érdekes eredményeket hozott. A listavezető Eger a rangadón ugyan vereséget szenvedett Békéscsabán, mégis megmaradt az ötpontos előnye, mert a HMSE és a DMVSC nem szerzett pontot. Ezek az eredmények a Békéscsabának igen nagy előnyt jelentettek és a mostani forduló után ismét megvillant a feljutás reménye. Nehezebb helyzetbe került a másik volt NB I-es csapat, a DMVSC és bizony az új edző jövője nem irigylésre méltó.

Sopron—Ganz-MÁVAG 1-0 (0-0). Sopron, 2800 néző. V.: Márton. G.: Gosztola.

22. sz. Volán—Szabó L. SE 0-0. Rákócscsaba, 2500 néző. V.: Mester.

Kazincbarcika—Slófok 1-2 (0-1). Kazincbarcika, 2000 néző. V.: Juhász I. G.: Petrovics, ill. Horváth I., Tieber.

Salgótarján—Szolnok 1-1 (1-0). Salgótarján, 3000 néző. V.: Varga J. G.: Földi (11-esből), ill. Rostás.

Szekezd—Ózd 1-1 (1-0). Szekezd, 1000 néző. V.: Szabó T. G.: Magyar, ill. Mohácsi.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Eger	22	14	5	3	42-22	38
2. Békéscsaba	22	11	6	5	50-28	28
3. HMSE	22	11	6	5	30-19	28
4. DMVSC	22	10	7	5	35-28	27
5. Slófok	22	9	10	3	41-25	24
6. Szolnok	22	9	6	7	41-26	24
7. Bakony Vegy.	22	10	4	8	39-38	24
8. 22. sz. Volán	22	9	6	7	32-34	24
9. Keszthely	22	8	7	7	33-23	23
10. Nagykanizsa	22	7	9	6	42-23	23
11. Sopron	22	8	5	9	20-30	21
12. Salgótarján	22	6	8	8	29-24	20
13. Baja	22	6	8	8	34-39	20
14. Ózd	22	6	8	8	33-38	20
15. Kecskemét	22	8	10	31-45	20	
16. D. Kinizsi	22	6	10	26-34	18	
17. Szekezd	22	5	8	9	21-31	18
18. Szabó L. SE	22	5	6	11	23-30	16
19. Kazincbarcika	22	6	3	13	28-47	15
20. G.-MÁVAG	22	2	6	14	20-47	10

A Slófoktól négy büntetőpont levonva.

Vonatra szállt

A Ferencváros csütörtök délutáni edzésén hiába kerestük Mörlet Bélát. Mint kiderült, ekkor már csomagolt, és indulni készült Debrecenbe.

Pusztai Lászlót, az FTC labdarúgócsapatának szakosztályvezetőjét kérdeztük a váratlan utazás okáról.

— Megállapodtunk a DMVSC vezetővel Mörlet június 30-ig „kölcsonadtuk”.

— Inyen?
— Az anyagiak szövege sem kerültek. Együttműködési szerződésünk van Debrecenrel. Ők kerestek, mi segítünk.

— Ervényben volt ez a megállapodás már a Kerekes körüli huzavona idejében is?
— Igen.
Mörlet Béla (23 éves): ötven első osztályú mérkőzésen szerepelt zöld-fehér színekben.

— Rám bízták a döntést, egy héttel gondolkodtam, és utána igent mondtam.

Hegyi nyitány

Száguldás a szerpentinén! Március 24-én, szombaton délelőtt versenyautók dübörgése, fékek csikorgása veri majd fel rövid időre a visegrádi erdők csöndjét. A Pilisi Parkerdő Gazdaság által épített panorámaúton rendezik meg idei évadnyitóját a Duna-kanyar autós hegyi versenyt, az IPV Kupáért.

A verseny egyik szervezője: Ferjancz Attila is átül most a rallye-kocsiból egy e célra alakított R-5-ös Turbóba. Azt mondja:

— Közel száz versenyző küldte el nevezését, s a nézők a mindenki által jól ismert tuningolt szériaautók mellett a Forma-versenyezők világát idéző gépkocsikat is láthatnak majd. A rajt a lepeneci strand közelében lesz. Az autóval érkezők innen gyalog, vagy az erre a célra indított autobusszal érhetik el a helyszínt. A várható gépkocsiradart miatt azonban ajánlatos inkább Szentendreig HÉV-vel menni és onnan tovább Volán-busszal. A pálya hossza 4380 méter, perkenként indulnak majd a versenyzők. Az első éles startra 10 órakor kerül sor.

Kupaszerda

Emelt fővel búcsúztunk

Az európai kupákban kialakult a legjobb négy mezőnye. Az oda-visszavágók összesített eredményei mindenképp nagy közönségre utának, egyetlen csapatnak sem volt könnyű a négy közé jutás.

BEK

Idegenbéli döntetlen után a Hamburgot búcsúztató Dinamo Bukarest ezúttal a Rábát legyőző D. Minszk ellen nyert 1-0-ra és került tovább. Jelentős előnnyel érkezett Berlinbe a Róma és 2-1-es veresége győzelemmel felér. A Dundee United mindössze az idegenben lőtt góllal diadalmaskodott az osztrák bajnokságot, a Rapid fölött. Végül az angol bajnok a Liverpool Lisszabonban növelni tudta szerény előnyét. Így a legjobb négy között várja a sorsolást: a Dinamo Bukarest, a Róma, a D. United és a Liverpool.

KEK

Aberdeen—Dózsa 3-0 (hosszabbítás után). Az elutazás előtt adott nyilatkozatában Temesvári edző kifejtette, hogy idegenben gólt kellene lőni a bravúrhoz. Ez sajnos, nem sikerült, mert a skót együttes olyan hatalmas iramot diktált, olyan nagy nyomás alatt tartotta a kapukat, hogy gyakorlatilag egyetlen épkezláb akción sem sikerült. A Dózsa remekül, néha hősi csen védekezett, főleg Kovács J. és Kardos, valamint Szendrei kitűnő játéka révén. A hatalmas skót fölény az első félidő végén, illetve a rendes játékidő letelte

előtt nem sokkal éretten — törvényszerűen — góllá. Sajnos, ekkor már érezhető volt, hogy a lilák nem képesek góllétre terepíteni és a harmadik gól után, mindhárom Mezőhegyesre, el is dönt a továbbjutás sorsa. Szendrei kiállításja jogos volt, bár rengeteget kapott az erőszakos skótoktól amit a bírő nemegyszer elnézett. Mindent összevetve: a Dózsa emelt fővel búcsúzott a kupától, példát mutatva a többi magyar együttesnek, hogy így is lehet. A kiesés ellenére csak azt mondhatjuk: szép volt fiúk!

A Manchesternek is sikerült, ami az Aberdeennek, 0-2 után 3-0-ra győzte le a kupasorozatban ezidáig még veretlen Barcelonát. Továbbjutott még a Juventus és a Porto. Tehát az elődöntő csapatai: Aberdeen, M. United, Porto, Juventus.

UEFA KUPA

Nyilasi csapatának, az Ausztriának nem sikerült a kétgólos hátrányt ledolgoznia. A 2-2 a Tottenham diadalát jelenti. Hosszabbítás után, egy perccel a mérkőzés vége előtt (119. percben) óriási kapushibából szerzett góllal ment tovább a Honvédot kiverő Hajduk a prágai Sparta ellenében (2-0). 4-2-vel érkezett Moszkvába az Ande-lecht és hiába nyert 1-0-ra a Sparta, a belga együttes ment tovább. A másik osztrák csapat, a Strum Graz 1-1 után kapott ki egyetlen góllal a Nottingham Forest csapatától. A legjobb négy: Tottenham, N. Forest, Hajduk Split, Anderlecht.

Mit sugároz Los Angeles?

Olimpia a képernyőn

Nem nehéz megjósolni: a nyár televíziós slágerműsorai az olimpia közvetítések lesznek. De mit láthatunk az ötkarikás játékok háromhetes versenysorozatából a képernyőn, és mikor?

A kilencórás időeltolódás miatt az éjszakai túlnyomó része az éjszakai órákban lesz, s nem lehet őket egyenesben közvetíteni. A drága vonalak és kommentári állások miatt természetesen arra sincs mód, hogy minden eseményről, az előfutamokról, a selejtezőkről is közvetítsenek. Ennek ellenére a világ sportolójának legnagyobb seregszemléjét naponta követhetjük mi is.

— Az Euróvízió négy százötven órányi közvetítésének 95 százaléka egyenes adásként érkezik — mondja Radnai János, a Magyar Televízió sportosztályának vezetője. — Ebből 100—120 órányt műsor kerül a hazai nézők elé. Most kezdünk hozzá az adások programjának összeállításához.

Elmondta: az éjszakai eseményeket másnap tudják közvetíteni.

Minden adást képmagnóra rögzítenek, s a reggelig beérkezett anyagokból állítják össze a másnap, tizenháttól huszonegy óráig tartó műsort. Hétfőnként rendkívüli adásnapokon is ugyanilyen időtartamú lesz a közvetítés. Ezenkívül előreláthatóan szombaton és vasárnap délelőtt is sugároznak műsort Los Angelesből.

— Milyen szempontok szerint válogatnak az Euróvízió 450 órányi anyagából?

— A legizgalmasabb döntők nálunk is képernyőre kerülnek és mindazok a felvételek, amelyek magyar versenyző rajthoz állását örökítik meg, s amelyeket a kinti kamerák is figyelemmel kísérnek. Minden magyar résztvevő versenyzőt persze nem tudjuk végigkísérni úgy, ahogyan ezt a legutóbb

bi moszkvai olimpián tettük, mivel ott egy külön vonal áll rendelkezésünkre. Néhány sportág viadaláról csak a Los Angelesből kapott összefoglaló segítségével tudunk beszámolni, például a céllövő-, az öttusa- és a vitorlázversenyekről, valamint a labdajátékokról nem terveznek egyenes közvetítést.

— Hány tagú stáb dolgozik majd a közvetítéseken?

— Itthon száztíz szerkesztői csoport és ugyanilyen létszámú műszaki gárda.

Los Angelesben — Vitray Tamás vezetésével — kisebb stáb működik majd.

— Mikor kezdődnek az olimpiai adások?

— Az ünnepélyes megnyitóra Los Angelesben július 28-ától 29-re. szombatól vasárnapra virradó éjszaka egy óra és fél négy között kerül sor. A mi televízióknk ezt 29-én, vasárnap közvetíti másfél óras adásban. Hétfőn, július 30-án már láthatják a nézők a vasárnapi úszó-, tornaversenyekről, a női és férfi országúti kerékpárversenyekről, ökölvívásról és a súlyemelésről készült felvételeket. A záróünnepséget és az olimpia utolsó napjának versenyszámairól, a maratoni futásról, a toronyugrásról, a díjugratásról készült filmbejáratot augusztus 13-án, hétfőn sugározzuk.

Mivel televízióknk sportosztályán csak az éjszakai órákban ismerik meg a közvetítések teljes anyagát, így a műsorújságban előzetesen csak az jelezhető, hogy milyen versenyszámokból kaphatnak ízelítőt az adások időpontjában. A tervek szerint tizenhat órától huszonegy óráig jelentkezik a televízió az összefoglalókkal. (Megjegyzésünk: remélhetően a televízió illetékesi figyelembe veszik, hogy országos viszonylatban a kettes csatorna műsorát jóval kevesebben tudják fogni, mint az egyesét.)

Miért felhős az ég Diósgyőrött?

Szeptemberben nyert utoljára bajnoki mérkőzést a DVTK együttese, így nem meglepő, hogy tartósan „kibérelte” a táblázat 16., utolsó helyét. Az egykor szebb napokat látott gárda a jelek szerint mélypontra jutott. A tavaszi nyitányon mindent beleadtak az FTC ellen — mégis kikaptak. A Vasas ellen már vert sereg látványát keltették, legutóbb pedig a ZTE valószínűleg leiskolázta Diósgyőrött a hazaiakat.

— Nagyon készültünk erre a 90 percre — fejtegette a találkozó másnapján Fekete Ferenc vezető edző.

— Tudtuk, hogy számunkra választóvíz lehet az összes csapatok között. Jellemző: utoljára tíz éve igazságba, el akartuk velük hitetni, hogy nem lehet örökös kísérőnk a balszerencse. Erre a 4. percben súlyos játékvezetői hibát követően gólt kaptunk, nem sokkal később pedig kidőlt a sorból a csapatkapitány, Oláh. A kispadon ekkor éreztem meg a bajt, ugyanis a mi csapatunkból hiányzik az a lelkierő, ami átsegíthet egy ilyen hoitponon. A döntő pillanatot mégis a 11-es kihagyása jelentette, hiszen ha gyorsan szépítünk, talán jobb eséllyel pályázhatunk volna az eredmény megfordítására.

— A vendégek kapusa végiguntakozta a találkozót, egyetlen lövés sem ment a kapujára!

— Az eddig rúgott 13 gólunk is jelzi, elkepeződött, hogyan „ügyködnek” csatáraink, akik közül tulajdonképpen csak Borostyán érzi igazán a kaput. A többiek? Nos, ne szépsítsük a dolgokat, különböző okok miatt az elől játszóink inkább csak a mezőnymunkából képesek kivenni a részüket.

— Nagy reményekkel vágtak a tavasznak, hiszen leigazolták Menyhártot, Tózsért, Dzurjakot, Böszt, Mátét és Fehért. Rendszeresen mégis alig szerepel közülük egy-két labdarúgó...

— Valamennyien akkor kerültek hozzánk, amikor

Seprűvel fékez

Egykőbcentis torpedó

— Megbűntették már gyors-hajtásért?

— Nem!

— Milyen sebességgel szokott autózni?

— Legutóbb Olaszországban 233 kilométerrel repesztettem, saját tervezésű és kivitelezésű Szepes-motorral hajtott áramvonalas versenyautómmal...

A száguldó torpedó Szepes Attila, a MOM MHSZ autóműhelye navigálja, aki tavaly Itáliában világsúccsal nyerte a másfél köbcentis körpályás sebességi autóművelés világbajnoki címét.

— Mikor készült az első Szepes-modell?

— 1973-ban. Szücs Lászlóval együtt építjük és tervezzük a modelleket, amelyekhez a MOM MHSZ-klubtól kapjuk a különleges anyagokat. Persze a munkánk nagyon időigényes. Évente több mint ezer órát foglalkozom modellezéssel.

— Bemutatná az autóját?

— Szívesen. Kocsim egy kilogramm súlyú, áramvonalas, másfél köbcentis, kétütemű motor hajtja. Hallatlanul nagy igénybevétele miatt általában mindössze tíz perc az élettartama, utána szinte fizetnie kell szétszedni, hogy újra versenyképes legyen. Metilalkohol-ricinusolaj keverékkel működik.

alapozott a csapat. Ők ezt az időszakot kihagyták, jelentős hátrányba kerültek a többiekkel szemben. Erősen „kibérelte” a táblázat 16., utolsó helyét. Az egykor szebb napokat látott gárda a jelek szerint mélypontra jutott. A tavaszi nyitányon mindent beleadtak az FTC ellen — mégis kikaptak. A Vasas ellen már vert sereg látványát keltették, legutóbb pedig a ZTE valószínűleg leiskolázta Diósgyőrött a hazaiakat.

— Nagyon készültünk erre a 90 percre — fejtegette a találkozó másnapján Fekete Ferenc vezető edző.

— Tudtuk, hogy számunkra választóvíz lehet az összes csapatok között. Jellemző: utoljára tíz éve igazságba, el akartuk velük hitetni, hogy nem lehet örökös kísérőnk a balszerencse. Erre a 4. percben súlyos játékvezetői hibát követően gólt kaptunk, nem sokkal később pedig kidőlt a sorból a csapatkapitány, Oláh. A kispadon ekkor éreztem meg a bajt, ugyanis a mi csapatunkból hiányzik az a lelkierő, ami átsegíthet egy ilyen hoitponon. A döntő pillanatot mégis a 11-es kihagyása jelentette, hiszen ha gyorsan szépítünk, talán jobb eséllyel pályázhatunk volna az eredmény megfordítására.

— A vendégek kapusa végiguntakozta a találkozót, egyetlen lövés sem ment a kapujára!

— Az eddig rúgott 13 gólunk is jelzi, elkepeződött, hogyan „ügyködnek” csatáraink, akik közül tulajdonképpen csak Borostyán érzi igazán a kaput. A többiek? Nos, ne szépsítsük a dolgokat, különböző okok miatt az elől játszóink inkább csak a mezőnymunkából képesek kivenni a részüket.

— Nagy reményekkel vágtak a tavasznak, hiszen leigazolták Menyhártot, Tózsért, Dzurjakot, Böszt, Mátét és Fehért. Rendszeresen mégis alig szerepel közülük egy-két labdarúgó...

— Valamennyien akkor kerültek hozzánk, amikor

Körpályán versenyzünk, így a gépkocsi egy erős zongorahuzalra van kötve.

— Seprűsöknék is szokták nevezni önöket...

— Igen, mert az egyik legfontosabb eszköz ebben a versenyszámban egy csirkeseprű: a száguldó kocsit fölé helyezük, s a kiálló fékekort ezzel csapjuk le.

— Vágyai?

— Ha egyszer sok pénzem lenne, vagy felkérnének rá, úgy érzem meg tudnék konstruálni egy valódi nagy versenyautót is...

Szepes Attila, a Magyar Honvédelmi Szövetség sportolójaként eddig két VB- és négy EB-aranyérmert nyert. A közelmúltban ő is ott volt azok sorában, akiket az MHSZ főtájtára: Kiss Lajos vezérőrnagy elismerésben részesített.

HÍRADO

SAJTÓSZEMLE
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
Budapest
V., Steindl utca 8. sz. 1054
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnokság
84-1679. S. K. Lapnyomda,
Budapest